БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

39-дэхи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Улаан-Үдын горкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй орган

№ 174 (9929) | 1962 оной июлиин 25, среда | Сэн 2 мүнгэн

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

Буряадай АССР-эй Верховно Соведые зарлаха тухай

Буряадай Автономито Советскэ Социалистическэ Республикын Верховно Соведэй табадахи зарлалай 9-дэхи сессиие энэ оной августын 23-да Улаан-Үдэ хотодо зарлаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ А. ХАХАЛОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь Ч. ДОРЖИЕВ.

Улаан-Үдэ хото, Соведүүдэй байшан.
1962 оной июлиин 17.

РСФСР-эй Верховно Соведэй сесси

МОСКВА, июлиин 24. (ТАСС). РСФСР-эй табадахи зарлалай Верховно Соведэй зургаадахи сесси Кремлиин ордон соо мүнөөдэр нээгдээ.

Үглөөнэй 10 час. Нүхэд Г. И. Воронов, А. П. Кириленко, Д. С. Полянский, П. Н. Демичев, Л. Ф. Ильичев, Б. Н. Пономарев, А. Н. Шелепин гэгшэдэй ложонуудые гаража һуухада, депутадууд, айлшад тэдэниие халуунаар угтаа.

Республикын Верховно Соведэй түрүүлэгшэ депутат И. И. Прохоров сессиие нээгдэһэн дээрэ соносхоо. Наһа бараһан ошоһон депутадуудай орондо һунгуулиин округһоо һунгагдаһан депутадуудай эрхэ түлөөлэлэй шалгалтын дүнгүүд тухай Мандатна комиссиин түрүүлэгшэ депутат А. С. Трофимов элидхэл хээ. Шэнээр һунгагдаһан депутадуудай эрхэ түлөөлэлгые мэдэһэн тухай тогтоол Верховно Совет баталан абаа.

Доро дурсагдаһан зүбшэхэ зүйлнүүд нэгэн дуугаар баталан абтаа:

1. Ажабайдалтай һургуулиин холбоо барисаа бэхижүүлхэ тухай, РСФСР-тэ арадай гэгээрэлэй хэрэгые саашадань хүгжөөхэ тухай Хуулиин ямараар дүүргэгдэжэ байһан тушаа.
2. РСФСР-эй Адвокатура тухай дүримэй проект.
3. РСФСР-эй Уголовно кодексдо хубилалта болон нэмэлтэ оруулха тухай хуулиин проект.
4. РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указуудые баталалга.
5. РСФСР-эй Верховно сүүдэй һунгалта.

Зүбшэхэ зүйлнүүдэйнгээ нэгэдэхи асуудалые сесси зүбшэн хэлсэжэ ороо. РСФСР-эй Гэгээрэлэй министр депутат Е. И. Афанасенко элидхэл хээ.

Ойрын жэлнүүдтэ эдлүүриин газарай 100 гектар бүридэ 16 центнер, хахалагдадаг газарай 100 га бүриин 75 центнер мяха абаха гээшэ колхоз, совхозуудай шухала зорилго мүн.

БҮХЫ ХҮСӨӨРӨӨ ОРОЛДОХОБДИ

Социалис хүдөө ажахыгаа саашадань бүри ехээр хүгжөөжэ, тиигээд улам ургажа байһан манай зоной эрилтэ хэрэгсээ дутамаггүйгөөр, хүсэд дүүргэн хангаха гээшэ мүнөө үедэ партиин болон бүхы арадаймнай бэелүүлжэ байгаа зайлашагүй шухала зорилго болоно юу. Хамтын энэ нангин хэрэгтэ өөһэдынгөө хубита оруулхын зорилгоор совхозойнгоо ажалшад хүдэлмэришэд унаһан шалгайгаа абангүй гэхээр, эрмэлзэлтэй шангаар ажаллажа байна.

Ажахымнай гол баялиг—мал гэжэ мал юм. Тиимэһээ энэ хэрэгтэ онсо тусгаар анхардаг гээшэбди. Хэрбээ нёдондо бүхыдөө 891 мянган түхэригэй олзо доход абтаһан һаа, байгша ондо тэрэнээ 1 миллион 48 мянгада хүргэхэ бодомжотойбди. Тиигээд тэрэнэймнай 911 мянгань малай ажалһаа абтаха юм. Даб дээрэ ямар үри дүн туйлагдааб гэхэдэ, хахад жэлэйнгээ түсэб мяхаар 103 процент дүүргээбди. Хэрбээ мүнөөдэрэй эрилтые хараадаа абаха болоо һаа, энэмнай үшөөл багахан гээшэ. Гансахан байгша ондо 6600 центнер мяха гүрэндэ тушааха байгаа һаа, тэрэнээ ерэхэ жэлдэ 7300 центнерһээ хүргэхэ зорилготойбди. Энэ хэрэг хайшан гээд, ямар аргаар туйлагдахаб?

Нэн түрүүн үнеэдэй, эхэ хонидой, эхэ гахайнуудай тоо олошоруулагдажа, тэдэниие ог соонь үрэжүүлхэ, нэгыеньшье һубайруулхагүй гэжэ оролдохо болонобди. Хэрбээ байгша ондо 1300 үнеэтэй байһан байбал, тэрэнээ ерэхэ жэлдэ 1900-да хүргэхэ зорилго табинхайбди. Мүнөө дээрээ 300 эмэ хашараг ороондо оруулагданхай, жэлэй дүүрэтэр үшөө 400 хашараг үрэжүүлэгдэхэ. Эхэ гахайнуудай, мүн нэгэ түрүүлэгдээд шахагдаха эмэ гахайнуудай тоо энэ жэлдэ 280 байбал, хойто жэлдэ 340 болохо. Хойто жэлэй түрүүшын кварталда 2400 поршоонхо абажа, жэлэй туршада адагын 1700 центнер гахайн мяха абахаар хараалагдана.

Саашадаа гахайн томо фермэтэй боложо, тэндэхи ажалаа цехэй гуримаар эмхидхээд, ажал ехэтэй хүдэлмэри бүрин оньһожоруулха хүсэлтэйбди. Мүнөө жэлдэ гахайн иимэ томо фермын байра түхеэрэгдэхэ ушартай.

Хямда сэнтэй үхэрэй мяха ехээр абаха зорилгоор мяханай тусхай фермэ эмхидхэгдэһэн байна. Тэндэ һү шэмэ багатай 200 үнеэд суглуулагдажа, тэдэнэй тус бүридэ хоёр тугал һула табигдажа түлжүүлэгдэнэ. Саашадаашье энэ фермээ бэхижүүлхээр хараалнабди.

Хойшодоо хониной мяха жэлһээ жэл бүри ехээр абадаг болохо зорилготойбди. Тиихэдээ хонин һүрэгтэ эхэ хонидой тоо шадаал һаа олон болгохо хэрэгтэй. Мүнөө байһан эрьенүүдэй орондо эхэ хонидые барихада алишье талаараа һайн ха юм. Ойрын жэлнүүдтэ январь һарада түрэһэн эрэ хурьгануудаа бултыень тэрэ жэлдэнь мяханда тушаадаг болохо байнабди. Байгша ондо хүгшэржэ гологдоһон 700 эхэ хонидые «эдильбаевска» үүлтэрэй хусануудай үрөөр үрэжүүлжэ, тэдэнһээ январь һарада абтаһан түлые бултыень гүрэндэ тушааха гэжэ хэлсээбди.

Энэ жэлдэ бүхыдөө 32 мянган центнер үбһэ тэжээл бэлэдхэхэ, 240 мянган центнер шэмэгэ силос дараха байнабди.

Хүдөө ажахын эдлүүриин газарай 100 га бүхэндэ энэ жэл соо 14,3 центнер мяха абаха, тиигээд ажалаа али болохоор оньһожоруулха байнабди. Энэ жэлэй туршада гүрэндэ тушаагдаха 1053 толгой бодо мал, 2125 гахай, 6 мянган хонин, 14600 тахяа шубуун шахан таргалуулгада табигданхай. Тэрээнһээ хамтадаа (амидын шэгнүүрээр) 5827 центнер мяхан абтаха. Тиигэжэ гүрэндэ мяха худалдаха түсэб сүм дүүргэгдэхэ юм.

Зориһондоо лаб хүрэхын тулада зоной дунда социалис мүрысөө бодотоор эмхидхэжэ, саашадаашье материальна урмашуулгын гол ёһо гурим шууд сэхээр сахин бэелүүлхэбди. Ажахыдамнай ёһотой замай залуурш ад — эршэтэ ажалаараа суурхагшад олон. Байгша оной түрүүшын хахадай дүнгөөр һаалишан Бабасан Намжилова үнеэн бүриһөө 1350 литр, Роза Майганцева—1309 литр, Ц. Тыхеева 1217 литр һү һаажа, совхоз соогоо эрхимлэжэ ябанад.

Саашадаа бэелүүлхэ, бүтээхэ юумэн ехэ. Ойрын туршада хүдөө ажахыһаа абтадаг бүхы продуктнуудые эрид дээшэлүүлхын зорилгоор, партиин ЦК-гай мартын Пленумэй Хандалгада харюу болгон, саашанхи түсэб зорилгоёо шэнээр хаража байнабди.

Л. Цыренов,
Мухаршэбэрэй Суулгын совхозой директор.

Эб найрамдалай хүсэнүүдэй ехэ илалта

Н. С. Хрущевой бэшэг

МОСКВА, июлиин 23. (ТАСС). Лаосой асуудал гуримшуулха талаар уласхоорондын зүблөөндэ СССР-эй Министрнүүдэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущев бэшэг эльгээгээ. Тэрээн соонь иигэжэ онсолон тэмдэглэгдэнэ. Лаос тушаа Женевэдэхи хэлсээн хадаа «Амгалан ёһоной политикын, ондо ондоо олониитын байгуулалтануудта хамаатай оронуудай хоорондохи харилсаа холбооной ехэ илалта болоно».

Лаос тушаа Женевэдэхи зүблөөнэй хүдэлмэриин амжалтатайгаар дүүрэһэн ушар һайн һайхан һанал бодол гаргаа һаа, харилсаа холбоондо, али алинайнгаа аша туһа харалгада үндэһэлэн хэлсээ баталхые үнэхөөрөө эрмэлзээд байгаа һаа, уласхоорондын гуримшуулагдаагүй хэршье орёо бэрхэтэй асуудалнууд шиидхэгдэжэ болохо гэжэ харуулна гээд бэшэг соо хэлэгдэнэ.

—✦✦✦—

Египедэй национальна һайндэртэй дашарамдуулагдаһан амаршалгын телеграмма

МОСКВА, июлиин 23. (ТАСС). Египедтэ революциин болоһоор арбан жэлэй ойтой дашарамдуулан, ОАР-ай президент Гамаль Абдель Насерта СССР-эй Министрнүүдэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущев, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Л. И. Брежнев телеграмма эльгээжэ, национальна һайндэрөөрнь дашарамдуулан, хани барисаата арадые, правительствые болон президентые өөрыень амаршалһан байна.

Социальна дэбжэлтын, оронойнгоо политическэ болон экономическа бэеэ даанхай байдалые бэхижүүлхэ замда шэнэ амжалта туйлахыень ОАР-ай оюун бэлигтэй, ажалша бэрхэ арадта хүсэжэ байһанаа телеграмма соогоо тэдэнэр элирхэйлэн мэдүүлээ.

Хоёр ороной арадуудай аша туһада, дэлхэй дээрэ бата бэхи эб найрамдал бэхижүүлхэ ябадалай аша туһада зорюулагдан, СССР болон ОАР-ай хоорондохи хани ёһоной холбоон, али бүхы харилсаан саашадаа бэхижэхэ гэжэ найдажа байһанаа Н. С. Хрущев, Л. И. Брежнев элирхэйлэн мэдүүлээ.

Хойто флодто сэрэгэй һургуулиин болоходо Н. С. Хрущев байлсаба

ХОЙТО ФЛОТ. (ТАСС). Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй Нэгэдэхи секретарь, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Никита Сергеевич Хрущев июлиин 21-дэ Хойто флодтой танилсалгаяа үргэлжэлүүлээ.

Оборонын министр Советскэ Союзай Маршал Р. Я. Малиновский, Далайн-Сэрэгэй Флодой главна командалагша флодой адмирал С. Г. Горшков, Совет Армиин болон Далайн-Сэрэгэй Флодой Главна политическэ управлениин начальник армиин генерал А. А. Епишев, Хойто флодой командалагша адмирал В. А. Касатонов гэгшэдтэй хамта Н. С. Хрущев энэ үглөөгүүр «Адмирал Ушаков» гэжэ крейсергэ һуужа, далай дээрэ гараад, флодой уһан дээгүүр болон уһан доогуур ябадаг корабльнуудай, авиациин сэрэгэй һургуули хэхыень ажаглан хараа.

Далайн-Сэрэгэй Флодой мүнөө үеын буу зэбсэгүүд һуралсалай үедэ хэрэглэгдэһэн байна. Уһан дээгүүр ябадаг ракетнэ корабльнуудһаа, уһан доогуур ябадаг атомна ракетнэ онгосонуудһаа буудалганууд хэгдээ. Тэдэ онгосонууд уһан доро байгаад, ракетэнүүдээр буудаа.

Н. С. Хрущев, Оборонын министр Р. Я. Малиновский һуралсалай үрэ дүндэ үндэр сэгнэлтэ үгөө.

Далайн-Сэрэгэй Флодые оронойм най зэбсэглэдэг шэнэ техникые амжалтатайгаар шудалһанайнь, мэргэжэл шадабари ехэтэй байһанайнь түлөө Хойто флодые командалагша адмирал В. А. Касатоновто, адмиралнуудта, офицернүүдтэ, старшинанууд болон матросуудта Н. С. Хрущев партиин Центральна Комитедэй, Советскэ правительствын зүгһөө баясхалан хүргөө.

Һуралсалай үедэ СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо Д. Ф. Устинов, КПСС-эй Мурманска обкомой секретарь Г. Я. Денисов байлсаа.

«Адмирал Ушаков» гэжэ крейсер дээрэ ябахадаа, Н. С. Хрущев матросуудай болон офицернүүдэй байдаг таһагуудта ороо, матросуудтай, старшинанууд болон офицернүүдтэй хөөрэлдөө, кораблиин личнэ составтай хамта фотозурагаа буулгуулаа. Өөһэдынгөө бүтээһэн дурасхаалта бэлэгүүдые—корабльнуудай модельнүүдые матросууд Н. С. Хрущевто бэлэглээ.

Кораблиин журнал дээрэ Н. С. Хрущев, тэрээнтэй суг ябалсаһан нүхэдүүд иигэжэ бэшээ:

«Алдарта морягууд—хойто далайнхидта! «Адмирал Ушаков» гэжэ крейсерэй матросуудтай, старшинанууд болон офицернүүдтэй уулзахада, мартагдашагүй һонирхолтой.

Танай эбтэй эетэй нягта жагсаалтай коллектив бидэнэй ябаһан флодой бусад корабльнуудай экипажнууд шэнги далайн һургуули һайнаар шудаланхай, эмхитэй гуримтай, журам һайнтай байһанаа харуулаа.

Манай социалис Эхэ оронниие—ССР Союзые хамгаалха өөрынгөө уялгые ямаршье үедэ нэрэтэй солотойгоор дүүргэхээр бэлэн байһан иимэ гайхамшагта сэрэгшэд манайда бии гэжэ мэдэрхэдэ баясахаар байна.

Дайшалхы болон политическэ бэлэдхэлдээ, дайшалхы бэлэн байлгаяа дээшэлүүлгэдээ, сэрэгэй журам саашадань бэхижүүлгэдээ шэнэ амжалта туйлахыень алдарта морягуудта—хойто далайнхидта хүсэнэбди.

Өөһэдынгөө дайшалхы хэрэгүүдээр манай эрэлхэг зоригто Зэбсэгтэ хүсэнүүдэй гайхамшагта дайшалхы заншалнуудые арьбадхагты! Һэримжэтэй байгты!

Н. Хрущев,
Д. Устинов,
Р. Малиновский,
Г. Денисов,
С. Горшков,
А. Епишев».

1962 оной июлиин 21.

Рак үбшэнтэй тэмсэхэ уласхоорондын VIII конгресс нээгдэбэ

Бүхы түбиинүүдэй медигүүд—дэлхэй дээрэ эгээн лэ энэрхы һайн ажал хэгшэдэй түлөөлэгшэд һайн һайхан зорилгоор Москвада сугларба. Эдэнэр хадаа хүн түрэлтэниие эгээн лэ хүндэ хүшэр үбшэнүүдэй нэгэнһээ—рак үбшэнһөө зайсуулха зорилготой юм.

Рак үбшэнтэй тэмсэхэ уласхоорондын VIII конгресстэ 70 оронһоо делегадууд ерээ. Конгресстэ хабаадаха таба мянган хүн Кремлиин Съездүүдэй ордоной зал соо июлиин 22-то сугларһан байна.

Хорото хабдарнуудай бии бололгодо, һужэрэлгэдэ, тэдэниие уридшалан зайсуулга, элирүүлэн тодорхойлго болон аргалалгада хамаатай 800 элидхэлые тус конгресс зүбшэн хэлсэхэ байна.

Медицинын түлөөлэгшэдһөө гадна, эрдэм ухаанай бусад һалбаринуудай — биологиин, физиологиин, химиин, физикын түлөөлэгшэд конгрессэй хүдэлмэридэ хабаадалсана.

Рак үбшэнтэй тэмсэхэ уласхоорондын союзай президент профессор Венсан Кханолкар (Инди) түрүүшын пленарна заседаниие нээгээ. Рак үбшэнтэй тэмсэхэ уласхоорондын VIII конгрессэй президент советскэ элитэ ехэ онколог профессор Н. Н. Блохинтай тэрэ сугларагшадые танилсуулаа.

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо К. Н. Рудневай үгэ анхаралтайгаар шагнагдаа.

Удаань СССР-эй Элүүрые хамгаалгын министр С. В. Курашов, СССР-эй Наукануудай академиин президент М. В. Келдыш, Моссоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшын орлогшо А. М. Калашников болон бусад үгэ хэлээ.

Ороноо хамгаалгые бэхижүүлгэ—эб найрамдал хамгаалха

Граждан дайнай, харини интервенциин үедэ, Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай үедэ би манай Эхэ оронниие хамгаалалсаһан байнаб. Дайн байлдаан ямар ехэ хохидол зоболон ушаруулдаг бэ гэжэ би һайн мэдэнэб, эб найрамдалай түлөө бүхы хүсэ шадалаараа тэмсэхэ хэрэгтэй. 1941 ондо бидэнниие харата муухайгаар, гэнтэ добтолһон шэнги тиимэ ушар гаргуулжа болохогүй. Ушар иимэһээ америкынхидэй мүнөө үедэ хэжэ байһан ядерна туршалгануудта харюу болгон, шэнэ түхэлэй ядерна зэбсэгүүдые туршажа үзэхэ тухай шиидхэбэри манай правительство гаргаа. Манай арад хуби заяанайнгаа түлөө, эб найрамдалай түлөө һанаагаа зобонгүйгөөр, намдуу түбшэнөөр, бүри һайнаар ажаллахал.

Капитализмын буу зэбсэгээ хуряагаагүй сагта, манай амгалан ёһоной, зохёон байгуулхы ажабайдалда хэнэйшье халдан орохоор бэшэ байхын тулада һүртэ буу зэбсэгээ бэлэн байлгаха гээшэ манай уялга болоно.

П. М. Гудзь,
Советскэ Союзай Герой.
Москва город.

Шухала болоһон зүб хэмжээн!

ЛЕНИНГРАД, июлиин 22. (ТАСС). Советскэ правительствын мэдүүлгэ хэһэнтэй дашарамдуулан, советскэ элитэ эрдэмтэ, хэлэ бэшэгэй эрдэмэй доктор профессор Б. П. Городецкий ТАСС-ай корреспондентдэ иигэжэ хэлээ:

— Эб найрамдалай хуби заяанай түлөө өөһэдынгөө харюусалгые арадуудай мэдэржэ байһан тиимэ үе сагта бидэнэр ажаһуунабди. Ядерна дайнай аюулһаа хүн түрэлтэниие зайсуулхын түлөө тэмсэхые уряалан, буу зэбсэг бүгэдэ ниитээрээ хуряахын, эб найрамдалай түлөө Бүхэдэлхэйн конгрессэй хандаһан Хандалга бүхы түбиинүүдтэ хүсэтэ ехээр суурятан дуулдаа.

Энэ уряада империалис оронуудай хүтэлбэрилхы нюурнууд дурагүйгөөр хандана гээшэ ха. Совет орондо орходоо булюу болохые һэдэн, США-гай ядерна туршалгануудые шэнээр хэжэ байһыень бидэнэр хаража байнабди.

Советскэ шэнэ түхэлэй ядерна зэбсэгүүдые туршаха тухай захиралта үгэхэ баатай болоһон Советскэ правительствын шиидхэбэриие Эхэ оронойнгоо эрхэтэн, эрдэмтэ байһан би һайн ойлгоноб, хүсэлөөр дэмжэнэб.

Энээниие уншаад, ажалдаа хэрэглэ

ХОЁР ХҮНЭЙ ОРОНДО ГАНСААРАА

Жэлһээ жэлдэ Сэлэнгын совхозой адуу малынь олошоржо байнхай. Ерэхэ үбэл совхозой фермэнүүдтэ хамта дээрээ 55 мянган мал, тэрэ тоодо 1200 үнеэд, ондо ороходо юм.

Адуу малаа тарган тобир байлгажа, гүрэндэ ехэ мяха, һү, тоһо тушаахын тула совхозой ажалшад 33500 тонно силос бэлдэхээр, үбһөө богони болзор соо хуряажа абахаар хараална.

Энэ жэлдэ кукуруза үндэрөөр ургахань. 1725 гектар талбайдо кукуруза тариад, ургажань харууһална. Зурууд хоорондын элдүүрилгэ бүхы талбайнууд дээрэнь хэгдэжэ байнхай. Тиихэдэ эдэ үдэрнүүдтэ совхозойхид тэжээл бэлдхэлгые эмхитэйгээр ябуулжа ороо.

Үбһэ сабшалгын хажуугаар совхозой фермэнүүдтэ эртын силос дарагдажа захаланхай. Энэ харюусалгатай хүдэлмэридэ дүрбэдэхи фермын механизаторнууд шалгарна. Эндэхид силос даралгада түрүүлэн ороод, Эрээлжэ гэжэ газарта хара таряа хадажа эхилбэ. Хуряалга дээрэ бүхыдөө гурбан агрегат ажаллана. Тэдэнэй нэгэ агрегадые тракторист Семен Алексеевич Волосатов ябуулдаг юм. **Нүхэр Волосатов «ДТ-54» тракторай гидросистемэдэ «СК-2,6» комбайниие нэгэдхүүлэн шагтагалжа, комбайнергүйгөөр ажаллаха болгобо.** Тиигэжэ хоёр хүнэй орондо гансаараа хүдэлжэ байнхай.

Нүхэр Волосатовай зохёоһон аргын ашаар совхозой 13 комбайнернууд ажалһаа сүлөөлэгдэжэ, ондоо бусад хүдэлмэридэ хабаадалсаха болоно. Мүнөө үедэ фермэнүүдтэ комбайнергүйгөөр ажалладаг үшөө 4 агрегат хүдэлжэ эхилэнхэй. Тиигээд гидросистемын шлангнуудай хомор дээрэһээ олон агрегадууд тиигэжэ ажаллаха байгаад, аргагүйдэнэ. «Сельхозтехникын» нэгэдэлэйхид гидросистемын шлангнуудые түргөөр оложо эльгээхэ бэзэ гэжэ найдагдана. Юундэб гэхэдэ, энэ шэнэ аргын хэрэглэгдэхэдэ ажалай бүтээсэ һураггүй дээшэлнэ. Механизаторнуудай хоёр халаанда ажаллахада тааруу зохид болоо.

Эртын силос дараха хүдэлмэридэ тракторист Валерий Аюшеев, Михаил Злыгосеев, комбайнер Николай Сычев, Петр Иванов гэгшэд ажаллана. Механизаторнууд ажалайнгаа бүтээсые дээшэлүүлхын тула комбайнайнгаа транспортёрнуудые дээрэ үргэжэ, үндэр кузовтай автомашинануудта силосэй набша ногоо ехээр ашадаг болгобо. Комбайнуудта хуряагдажа байһан силосэй ногоое автомашинанууд ябуул дундань тодожо абадаг. Энэ хүдэлмэриие автомашинын шофернууд нүхэд Ю. Ямалиев, И. Суслов, Я. Трифонов, П. Жамсуев гэгшэд шадамараар хэнэ.

Силос даралгада ажалладаг нүхэр Еранскиин бригада Эрээлжэ гэжэ газартаа хүдэлмэрилжэ дүүргээд, мүнөө Сондогойдо ошоод байна. Бригадынхид бүхыдөө 10 мянган тонно шэмэтэ тэжээл бэлдэхэ зорилго табяад, эршэмтэйгээр хүдэлжэ захалаа. Тэрэшэлэн нэгэдэхи, хоёрдохи, гурбадахи фермэнүүдтэ силос ехээр дарагдана. Совхозой түрүү комбайнер И. Ковалевскиин хүтэлбэрилдэг бригада һайнаар ажаллана. Эндэ механизаторнууд Бато Дагбаев, Николай Гельмадинов, Ефим Воробьев, Петр Назимов гэгшэд үдэрэйнгөө даалгабариие үлүүлэн дүүргэнэ.

Сэлэнгын совхоздо эртын силос даралга эмхитэйгээр эхилэгдээ. Гэбэшье энэ хүдэлмэри аймаг дотор үшөө хангалтагүй. Олонхи колхозууд июлиин хахад болотор эртын силос даралгада ороогүй байгаа. Тиихэдэ зарим колхозууд мүнөө болотор силос хуряалгын комбайнуудые заһажа бэлэн болгоогүй. Эдэ бүгэдэ дутагдалнууд ойрын саг соо усадхагдаха ёһотой.

Адууһа малда шэмэтэ тэжээл бэлэдхэлгые богонихон болзор соо үнгэргэхын тула колхоз, совхозуудай механизаторнууд нүхэр Волосатовай жэшээгээр ажаллаха, силосэй комбайнуудые трактор дээрэһээ жолоодохо болгожо, ажалаа бүтээсэтэйгөөр эмхидхэхэ шухала.

А. Алагуев.

Хүдэриин совхозой (Хяагта) түрүү хонишон Бато-Сүхэ Доржиевай даадаг ажахын тоосоондо ороһон бригадынхид жэл бүри олон хурьгадые абажа түлжүүлнэ, нооһо ехээр хайшална. Тиихынгээ хажуугаар бригадынгаа хонидто хүсэд хүрэхөөр үбһэ тэжээл бэлдэжэ абадаг заншалтай. Энэ жэлдэ тус бригадынхид 80 гаран гектар сабшалангаа һайнаар уһалжа, баян ургаса ургуулаа. Мүнөө хонишод үбһөө хуряажа захалба.
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: **хонишодой бригадир Б-С. Доржиев.**
В. ЗОРКИНОЙ фото.

ХҮН БҮХЭНЬӨӨ ШАДАЛАЙНЬ ЗЭРГЭЭР, ХҮН БҮХЭНДЭ ХЭҺЭН АЖАЛАЙНЬ ЗЭРГЭЭР

КПСС-эй XXII съездын баталан абаһан манай партиин шэнэ Программа хадаа партида, бүхы совет арадта, дэлхэйн коммунис, хүдэлмэришэнэй хүдэлөөндэ түүхэтэ ехэ удха шанартай юм. Марксизм-ленинизмын энэ дайшалхы документ — хүдэлмэришэн ангиин, тэрэнэй коммунис партиин, бүхы совет арадай хэһэн шэн габьяата ажалай үрэ мүн.

Партиин Программа коммунизм байгуулхын түлөө тэмсэлэй шэнэ үеын эхилһэнние харуулаа. Мүнөө коммунизм гээшэ ерээдүйн холын сагай уг зорилго бэшэ, харин Коммунис партиин, бүхы совет арадай бэелүүлхэ болото хэрэг болонхой. Энэ манай ойрын хорин жэл соо дүүргэгдэхэ түсэб болгогдон табигдана.

Коммунис общество байгуулхын тулада коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һуури байгуулха, социалис ниитын харилсаануудые улам саашань хүгжөөжэ коммунис харилсаан болгохо, ерээдүйн обществын шэнэ хүнийе хүмүүжүүлхэ хэрэгтэй. Коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һуури байгуулха хэрэг хадаа ойрын хорин жэл соо манай партиин бэелүүлхэ гол экономическа зорилго мүн болоно. Энэ зорилгоёо хэрэг дээрэнь бэелүүлхын тулада обществын үйлэдбэриин хүсэнүүдые эршэмтэйгээр хүгжөөжэ, хүнэй жаргалта ажаһуудалай шухала зүйлнүүдые элбэг дэлбэг болгохо хэрэгтэй.

Манай орон дотор коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һуури ойрын хорин жэл соо байгуулагдаха. Тиихын тулада промышленностиин үйлэдбэриин хэмжээе зургаа дахин, тиихэдэ хүдөө ажахын үйлэдбэриин хэмжээе гурба хахад дахин ехэ болгохо хэрэгтэй.

Хэды зэргын хэмжээтэй юумэ бүтээхэ байһанние ойлгуулхын тула нимэ тоонуудые харуулая. Хорин жэл болоод байхада, манай орон жэлдээ 2700—3000 миллиард киловатт-час электрын хүсэ үйлэдбэрилхэ байна. 1960 ондо США, Англи, Франци, Германиин Федеративна Республика хамта дээрээ 1218 миллиард киловатт-час электрын хүсэ үйлэдбэрилһэн байгаа. Хорин жэлэй эсэс багта Советскэ Союз дотор 250 миллион тонно булад үйлэдбэрилэгдэхэ. Хорин жэл соо хүдөө ажахын продукциин ниитэ хэмжээн гурба хахад дахин ехэ болгогдохо.

Промышленностиин болон хүдөө ажахын продукци нимэ ехээр абаха гол арга юуб гэхэдэ, ниитын ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ ябадал болоно. Хорин жэлэй турша соо ажалай бүтээсые промышленностьда дүрбэ—дүрбэ хахад дахин, хүдөө ажахыда таба-зургаа дахин ехэ болгохо гэжэ партиин Программа хараална.

Коммунизм байгуулхын тулада бүхы юумые элбэг дэлбэг болгохо шухала. Нимэ юумэ гансал эршэмтэй шанга ажалаар туйлагдаха байна. «Коммунизм байгуулха хэрэг хүн зониие материальна талаарнь урмашуулха гол ёhoндо түшэглэхэ гэжэ Ленинэй хэлэһэн заабариие парти хүтэлбэри болгоно» гэжэ КПСС-эй шэнэ Программа соо хэлэгдэнэ.

Материальна талаар урмашуулгын гуримые зүбөөр сахихын тулада «хүн бүхэнhөө шадалайнь зэргээр, хүн бүхэндэ хэһэн ажалайнь зэргээр» гэһэн социализмын гол ёһые хүтэлбэри болгохо хэрэгтэй. Хэһэн ажалайнь зэргээр түлэдэг гурим ерэхэ хорин жэлэй туршада ажалшадай эдлэл хэрэгсэлэй, соёлой хэрэглэмжые хангаха гол энэ үндэһэн байһаараа үлэхэ гэжэ партиин Программа соо заагдана.

Ажалай бүтээсые үзэгдөөгүй ехээр дээшэлүүлхэ ниилээд арга боломжонуудые байгуулдаг дээрэһээ социализм капитализмые заатагүй илаха гэжэ В. И. Ленин хэлээ һэн. Юундэб гэхэдэ, ажалай бүтээсэ гээшэ манай ниитын шэнэ байгуулалтын илахын тулада эгээн гол шухала зүйл болоно бшуу.

Ажалша хүнүүд, газар дэлхэй дээрэхи гоё һайхан юумые, бүхы баялигые байгуулдаг хүнүүд ажал хэхэһээ хэзээншье хэмшээрхэдэггүй юм. Зүгөөр тэдэнэр завод, фабрика эзэмдэгшэдтэ хүнэй хүзүүн дээрэ хүльбэрэгшэд ажал хэхэ дурагүй байдаг. Эгээл нимэһээ «Ажал хэдэггүй хүн ама хооhон һууха» гэһэн Парижай коммунарнуудай лозунг Агуу ехэ Октябриин туг дээрэ бэшээтэй. Мүнөө энээниие совет хүнүүд оронойнгоо үндэһэн хуулида орууланхай, энэнь социализмын гол ёhо болонхой.

1918 оной майда В. И. Ленин Питерэй хүдэлмэришэдтэ бэшэһэн бэшэг соогоо иигэжэ заагаа һэн: «Ажал хэдэггүй хүн ама хооhон һууха».

Мүнөө манай орондо социализм хүсэд, эсэслэн илаанхай. Ажал гээшэ манайда нэрэ хүндын, алдар солын, баатаршалгын хэрэг болоо. Ажалай баатарнууд Валентина Гаганова, Николай Мамай, Николай Мануковский, Ярослав Чиж, Турсуной Ахунова болон Социалис Ажалай бусад олон Геройнуудай, Гүрэнэй, ленинскэ шангуудта хүртэһэн лауреадуудай алдар нэрэнь бүхы орон дотороо сууда гаранхай.

Манай республикын промышленностиин болон хүдөө ажахын түрүүшүүл бүхы арадай дунда хүндэтэй, суутай юм. Социалис Ажалай Геройнууд: Мухар-Шэбэрэй аймагай «Эрдэм» совхозой хонишон Б. Т. Доржиева, тус аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой ахалагша хонишон Т. Д. Брылев, Баргажанай аймагай Курумканай совхозой хүдэлмэришэн И. М. Терентьев, Хандагатайн леспромхозой электросварщик И. А. Костромин, Улаан-Үдын паровоз-вагонно заводой электро-слесарьнүүдэй бригадир А. Н. Оширов болон эрхим ажалаараа суурхаhан түрүүшүүл манайда олон.

Социалис общество дотор хүнүүдэй ажалай эршэ зориг улам дээшэнэ болоно. Ажал гээшэ совет хүнүүдэй бэлиг шадабариие хүгжөөлгэдэ туһална, тиин ажал хэдэн олон миллион хүнүүдэй ажабайдалай шухала зүйл, заншал болоно. Социализмын үеын ажалай гол илгаань юуб гэхэдэ, эрдэм ухаанай, техникын туйлалтануудай, шэнэ хүнние хүмүүжүүлhэнэй ашаар ажалай бүтээсэ дээшэлнэ.

Мүнөө манай орон дотор хэдэн олон мянган предприятинуудай, колхозуудай коллективүүд коммунис ажалай коллективэй нэрэ зэргэтэй болохын түлөө тэмсэнэ. Олохон коллективүүд коммунис ажалай коллективэй, олон мянгаад хүдэлмэришэд коммунис ажалай ударнигай нэрэ зэргэтэй болонхой.

Коммунис ажалай түлөө тэмсэгшэдэй тоо улам олошорно. Мүнөө манай республика дотор коммунис ажалай коллективэй хүндэтэ нэрэ зэргэтэй болохын түлөө 113 предприятинуудай коллективүүд, 3500 гаран цехүүд болон бригаданууд тэмсэжэ байна. 900 бригаданууд болон халаанууд нимэ нэрэ зэргэтэй болоо. 17 мянган хүдэлмэришэд болон алба хаагшад эршэмтэй шангаар ажаллажа, һуралсажа, олониитын ажал ябуулгада эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, коммунис ажалай ударнигай нэрэ зэргэтэй болохо эрхэ олобо. Тиихэдэ Улаан-Үдын нариин сэмбын фабрикын, Орекитканай геологическа партиин, Улаан-Үдэ станциин кондукторска резервын коллективүүд коммунис ажалай предприяти гэһэн нэрэ зэргэдэ хүртөө.

Эдэнэр бүхы шэнэ, һайн һайхан юумэ зохёон байгуулагшад, коммунис общество үргэн далайсатайгаар байгуулагшадай түрүү зэргэдэ ябагшад болоно. Эдэнэр ажалгүй һуужа шадахагүй хүнүүд, ажал гээшые бодото зол жаргалай энэ үндэһэн гэжэ тоолоно.

Партиин шэнэ Программын нүлөөгөөр совет хүнүүдэй ажалай эршэ зориг бүри ехэ болоно. Тиимэшье байха ёhотой. Юундэб гэхэдэ, мүнөө үеын хүнүүдэй наһан соо коммунизм байгуулагдаха гэһэн арюун нангин зорилго Программа соо табигдана бшуу.

Манай орон дотор моральна урмашуулгын үүргэ дам ехэ боложо байна. Тиигэжэ коммунис ажалай гол ёhо улам хүгжэнэ. Зүгөөр коммунис ажалай илахын тулада, хэдэн олон миллион хүнүүдые коммунизмда оруулхын тулада гансал моральна урмашуулгаар хизаарлажа болохогүй.

Арад ниитын революционно эршэ зориг гээшэ зохёон байгуулха гайхамшагта ехэ хүсэн мүн, энэ хүсые коммунизм байгуулхадаа ашаглаха шухала. Зүгөөр энэ хүсэнэй хэды ехэ байбашье һаань, обществын үйлэдбэриин хүсэнүүдые хүгжөөхэдөө ажалшадай материальна урмашуулгатай таарулан энээниие хэрэглэхэ шухала гэжэ партиин Программа хараална. Энэ тобшолол хадаа коммунизмын доодо шатада ажалай ямар байха тухай Ленинэй заабариһаа үндэһэлнэ. Коммунис ажал болон социалис ажал хоёрой илгаае мэдэхэ гэжэ В. И. Ленин һургадаг һэн. Социалис, мүн коммунис ажал хоорондоо хэдэ хэдэн адли удха шэнжэтэй юм. Тиигэбэшье социалис ажал гээшэ коммунизмын доодо шатын үедэхи ажал байһан хадаа онсо илгаатай байдаг.

Социализмын үедэ материальна зүйлнүүд үшөөл элбэг дэлбэгээр байгуулагдаагүй, тиихэдэ ажал гээшэ нэн түрүүндэ хүнэй ажабайха шухала арга хэбээрээ үлэнэ. Ажалшад хэһэн ажалайнгаа түлөө тодорхой салин хүлһэ абана. Тэрээнһээ гадна үшөөл олохон хүнүүдэй ухаан бодолдо капитализмын үлэгдэл һалангүй байжа, заримаанинь ажал хэхэ дурагүй, үйлэдбэриин журам эбдэдэг, юушье хээгүй аад, обществын хүзүүн дээрэ һуухые һэдэдэг байха юм.

Нимэ эрхэ байдалда бүхы арад зониие ажалда эдэбхитэйгээр хабаадуулхын тулада гансал коммунизмын суртал нэбтэрүүлээд байжа болохогүй. Социализмын үедэ бүхы общество ниитын баялигые арьбадхаха гэжэ оролдоно. Юундэб гэхэдэ, обществын үйлэдбэринь арадай улам ургажа байгаа материальна болон культурна эрилтые улам һайнаар хангаха гэһэн зорилготой байна бшуу. Обществын бүхы гэшүүдые ажалда урмашуулха, социализмын үеын үйлэдбэридэ таарулан, хубиин болон обществын ашаа хэрэгые зүбөөр зохилдуулха зэргэтэй. Тиигэжэ ажал хэжэ шадаха хүн бүхэншье үйлэд-

(Үргэлжэлэлынь 4-дэхи нюурта)

СОЁЛ СУРТАЛАЙ ТҮРҮҮ ХҮН ТУХАЙ

Магтаалта пропагандист

—Түрэл парти, правительствынгаа түүхэтэ шиидхэбэринүүдэй гүнзэгы удха шанарые хүн зондо саг болзортонь хэлэжэ ойлгуулха, марксистско-ленинскэ теориие зүбөөр тайлбарилха хэрэг коммунист бүхэнэй харюусалгатай, хүндэтэйшье зорилгонь мүн. Энээн тухай коммунистнуудай үндэһэн хуули—КПСС-эй Устав соо тодорхойгоор хэлэгдэһэниие би һайса мэдэнэб,—гэжэ Улаан-Үдэ хотын барилгын 5-дахи училищиин багша Лев Соломонович Мордеев пропагандистаар томилогдохододоо хэлээ бэлэй.

Партийна энэ даалгабарида нүхэр Мордеев үнэн зүрхэнһөө хандадаг юм. Тэрэ пропагандистаар томилогдоhон үдэрһөө хойшо партийна гэгээрэлэй политическэ кружогой темэдэ хэрэгтэй литература суглуулаа һэн. Энэнэй хажуугаар «Политическое самообразование», «Вопросы истории КПСС», «Агитатор» гэхэ мэтын журналнуудые олон янзын газетэнүүдые уншажа, партиин түүхэ шудалхадаа хэрэглэгдэхэ альбомые гүнзэгыгөөр шудалжа захалба.

Кружогойнгоо хэшээлдэ хэрэглэгдэхэ элдэб литература суглуулжа ябахадаа Лев Соломонович,—байза, би пропагандистаар томилогдобоб. Кружогто һуралсагшад намда элдэбын асуудалнуудаар хандаха. Теэд би тэдэндэ гүйсэдөөр, тодорхой ойлгосотойгоор харюусаха ёhотойб,—гээд шэбшэн һанаашархадаг һэн. Һуралсалай жэлдэ хэрэглэгдэхэ номууд болон бусад хэрэгсэл бэлдэбэшье, үшөө ямар юумэмни дутуу, гүйсэд бэшэ aаб гээд тэрэ нэгэтэ бэшэ һанаашархадаг һэн.

Лев Соломонович нэгэтэ училищидээ хэшээлээ үнгэргэhэнэй һүүлээр политическэ кружогойнгоо түрүүшын хэшээл үнгэргэхэ тухай дэлгэрэнгы түсэб зохёоhон юм. Энээниие гүнзэгы удхатайгаар, хүндэ ойлгосотойгоор үнгэргэхын тула, тэрэ партийна эхин организациингаа секретарь Владимир Никифорович Воронинтой хөөрэлдэжэ, олохон асуудалнуудые шиидхээ һэн.

Кружогойнгоо түрүүшын энэ хэшээлдэ бэлдэһэндэл адляар нүхэр Мордеев һуралсалай жэлые саашадань үргэлжэлүүлһэн юм. Тэрэнэй үнэн зүрхэнhөө оролдожо, темэ бүхэнөөр зохёоhон конспект, ном һудар уншажа, һүниин зоргоор һууһаниинь дэмы талаар һалаагүй. Энэнь партийна гэгээрэлэй дүн согсолходо тобойн гаража ерээ. КПСС-эй түүхэтэ XXII съездын шиидхэбэри болон материалнуудые шудалха политическэ энэ кружогто һуралсаһан барилгын училищиин хүтэлбэрилхы 15 хүдэлмэрилэгшэд һуралсалай программые гүнзэгыгөөр шудалһанаа харуулаа. Байгша оной июнь һарада болоhон түгэсхэлэй хэшээлэй һүүлээр һуралсалай журнал соо иигэжэ бэшэгдээ һэн: «Пропагандист Мордеевэй хүтэлбэрилһэн политическэ кружогто һуралсаһан хүнүүд партиин XXII съездын түүхэтэ документнүүдые гүнзэгыгөөр шудалаа. Нүхэр Мордеев шадамар бэрхэ, дүй дүршэл ехэтэй пропагандист байһанаа харуулжа, партиин эхин организациин даалгабариие үнэн сэхээр дүүргэбэ».

Пропагандист Лев Соломонович Мордеев оролдосотой ажалайнгаа оншо оложо, үнэн сэхэ, хурса үгынгөө ашаар нимэ сэгнэлтэ абаһаниинь ойлгосотой.

Тус кружогойхид неделидээ нэгэл үдэртэ хэшээлээ үнгэргэдэг байгаа. Тэрээндэ һуралсагшад эртээнһээ бэлдэдэг, эхилхэһээнь 10—15 минутаар түрүүлэн училищидээ ерэжэ элдэбын тоо, баримтануудтай танилсадаг, альбомоор һонирхожо, теоретическэ асуудалнуудаар хөөрэлдэдэг, зүбшэдэг заншалтай болоо һэн. Кружогой хэшээл бүхэн бүри эртэнэй, һуралсалай жэлэй эхилхэдэ тогтоогдоhоной ёhoор үдэшын долоон сагта эхилээд, хоёр часай туршада үргэлжэлдэг гуримтай.

Тиихэдэ пропагандист нүхэр Мордеев ээлжээтэ хэшээл бүхэндөө һуралсалай темын ёhoор тобшохон конспект зохёожо, һуралсагшадай анхаралые ямар асуудалнуудта хандуулха тухайгаа тоб байса тэмдэглээд ерэдэг. Хэшээлэй түрүүшын хахадай туршада шудалһан темээ дабтажа, ойлгогдоогүй асуудалнуудаараа хөөрэлдэдэг юм. Хэн нэгэ һуралсагшын ойлгоогүй асуудалда пропагандист заабол өөрөө харюусахые оролдонгүй, харин һуралсагшадай дундаһаа харюу хүлеэжэ, һонирхолтой хани нүхэдэй хөөрэлдөө үүдхэдэг байна. Тиигээд пропагандист хэшээлэй түрүүшын хахадаар түсхай тобшолол хэжэ, һуралсагшадтаа ээлжээтэ темынгээ ёhoор хөөрэнэ. Лев Соломонови[ч] ... нэ темые һуралсагшадта ... жэ ойлгуулхадаа, ко... харахые оролдонгүй, ... юрэ хөөрэжэ үгэдэг. Шэ... мые заахадаа республикы... Улаан-Үдэ хотын, районо... болон училищиингээ аж... далһаа жэшээ абажа ... лэдэг.

Пропагандист Лев Со[ломо]нович Мордеевэй кружог[ой хэ]шээл эрхим һайнаар үн[гэр]дэг байһаниие һуралса[гшад] гэршэлнэ. Байгша оной ... һарада тус кружогой тү[гэсхэ]лэй хэшээлэй болоходо, ... һуралсажа гараһан 15 хү... ерэхэ 1962—63 онуудай ... тийна гэгээрэлэй кру[жогто] пропагандистаар Лев [Соло]монович Мордеевые да[хин] томилхо тухай һан[ал] КПСС-эй райкомдо ор[уулаа] һэн.

Д. Шагдур...

В. Г. Ловушкин 1943 онһоо хойшо түмэр замай транспор[тда] рэ таһалгаряагүйгөөр хүдэлмэрилнэ. Энэ үе соо машинистын ... жэл эрхимээр шудалһан энэ нүхэр Улаан-Үдэ станциин пар[овозно] депогой солотой хүнүүдэй нэгэн болонхой. Мүнөө нүхэр Лов[ушкин] пассажирска поезднуудые шэрэхэдээ графигһаань зааханшье ... дэхүүлнэгүй. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: В. Г. Ловушкин.

В. ЗОРКИНОЙ ф[ото].

ХҮСЭТЭ ХҮЛЭГЫЕ

АЯМА халуунда абиртаһан шэнги паровоз ниилээд утахан состав үгсэлүүр өөдэ хүндөөр зүдхэнэ. Скоростиинень харуулдаг стрелкэ табин километрһээ доошо ороношьегүй хэбэртэй.

Таби тоо дээрэ шэшэржэ байһан стрелкэ обёорходоо ахалагша машинист Геннадий Курчатов омог баяртай, ажалайнгаа аша үрөөр сэдьхэлээ ханангы янзатай. Тэрэнэй нимэ урма баяртайгаар булад хүлэгөө жолоодохонь зүбтэй байгаа. Юуб гэхэдэ, хүсэтэ паровозынь заһабарида оронгүйгөөр аяар 8 мянган километр ябана ха юм. Будкынгаа сонхоор сээжэсээгээ бултайжа, урагшаа шэртэн харана. Паровозой топкын халуунһаа хүри улаан болошоhон нюурыень һэрюухэн һалхин аятайханаар эльбэнэ. Шпаланууд дээгүүр зурыһан рельс «хүдэр хүлэгэйнь» доогуур эбхэрэн ороно...

Паровоз лэ һаа, булта адли байдаггүй. Халуун ууралай хүсөөр хүдэлдэг энэ машина баһа элдэб маркын байдаг. Конструктор Лебедянскын паровозые түмэр замшад «Элочка» гэжэ һайшаан дэмы нэрлээгүй ёhотой. Хододоо гоhотой хара комбинизон үмдэһэн хүдэр шэрүүн шарайтай эдэ хүнүүд Лебедянскын паровозые һайшаан магтадаг гээшэ.

1943 он. Зургаадахи класста һуража байһан Гена Курчатовта холын аянда мордохоёо байһан хүдэр томо паровозые һонирхон хараха ушар гараа бэлэй. Машинистнуудай һуудаг будка соонь орожо, үрөөһэншье нюдөөрөө һаань ябуулдаг оньһонуудыень, улаан дүлөөр соробхилжо байһан топкынь амһар руу хараха дураниинь хүрэнэ. Хүбүүнэй һонирхолые обёорһон кочегар тэрээндэ гараа һарбайн, будка соогоо оруулаа һэн. Паровозой байһан замһаа гаража, ашаатай ехэ составые шагтагалтарнь ниилээд саг үнгэрөө. Будкын буланда шэбээлһэн Гена экипажай хүдэлмэридэ ехээр атаархаһанаа мүнөөшье болотор мартадаггүй.

Хэдэхэн хоногой үнгэрөөд байхада Гена түмэр замай Улаан-Үдын отделениин машинистнуудай туһалагшанарые бэлэдхэдэг курсын начальнигай урда байба. Ногоон сэмбээр хушагдаһан столой саана һууһан начальник:

— Юун шамда хэрэгтэйб?—гээд асууба.

— Паровозой машинист болохомни, курсадаа намайе абахыетнай гуйнаб,—гээд Гена һанажа, хүсэжэ ерэһэнээ сэхэ руунь табиба.

— Нүүрһэтэй хүрзэ даахагүй, ара һалтаа шамайе хаана абахабиб...

Үсэд нэтэрүү хүбүүн өөрынхеэрээл байба. «Ургажа ябаһан улаан бургааһанай урма зориг хухаланхаар даа...» гэжэ бодоhон начальник тэрэниие курсадаа абаха баатай болоо һэн. Жэл үнгэрөөд байхада, Гена эрхим һайнаар һуралсажа, машинистын туһалагшын диплом абаад байгаа. 1949 ондо Гена Курчатов республикынгаа түмэр замшадай

ЖОЛООДОГШ[О]

дунда эгээл залуу машинист болоо бэлэй.

ТЭРЭ ГЭҺЭЭР арба гаран жэл үнгэрөө. Геннадий Курчатов энэ үе соо заочноор хоёр техникум дүүргэнхэй. Гэбэшье машинистһаа ондоо мэргэжэлээр хүдэлмэрилхые оройдоошье һанаашалдаггүй. Арадайнгаа ажахыда шэрэһэн ашааень тоолохо, хэмжэхэ болоо һаа, хэдэн зуу миллион тонноор багсаагдахагүй. Зүүн Сибириин түмэр замай Улаан-Үдын отделенидэ—Мысовая станциһаа Петровский завод хүрэтэр замые һайнаар шудаланхай. Машинист болоhонһоо хойшо нэгэшье авари хээгүй, ашаа шэрэхэ даалгабаряа ходо үлүүлэн дүүргэжэ ябадаг.

...Тимлюй станциин саадахи үгсэлүүрые дабаад, поезд ульгамханаар уруудажа ябаба. Машинист ууралайнгаа даралтые бага болгожорхёод, поездынгоо гүйдэлые удааруулхые забдаба. Агаарай даралтын насос хүдэлгэхэ оньһо табиһанайнгаа һүүлдэ Геннадий поездынгоо зүг татахые тухайлбагүй. Хаанаб даа, нэгэтээ насосойнь миил шааяха абяан дуулдаба. Насос эбдэршэнхэй! Машинистын нюрга руу хүйтэн хүлһэн адхаржа захалба. Юуб гэхэдэ, тормозгүйгөөр түргөөр гүйһэн поездын ямар хойшолонтой болохонь мэдээжэ ха юм. Яалтайб? Түргөөр шиидхэбэри а хэрэгтэй. Туһалагшань ... гар баһал мэгдэжэ за... Теэд гар тормозоор по... удааруулаад, Курчатов ө...гөө һууриие туһалагш... үгөөд, автотормозойнгоо ... рай насосые задалжа ... Задалан гэхэдэнь, зо...гойнь шүрэб мултаржа... линдрэйнгээ оёор сүмэ ... жорхиhон байба.

Хайрсаг соогоо байһан ... лэн туулга нимгэн т... оройжо, тэрэ нүхыень б... хын тула хамаг хүсэ ш... шадабари мэргэжэлээ га... хэрэг гараа. Насосоо хо... табижа туршахадань, т... һанаһанһаа дээрэ хү... эхилээ һэн.

Түмэр замай трансп... нимэрхүү ушар үсөөн т... додог. Хэрбээ энэ дутаг... нимэ түргөөр усадхажа ш... гүй байбал, бэшэ поезд... графигһаань гээгдэх... ушар гараха байгаа бш...

Замда тохёолдоhон эн... хэшээлые Геннадий Кур... зоримгой бэрхээр усад... поездоёо графигһаань ... хүүлэнгүй асараа. Ажа... рэгтээ хододоо үнэн сэхэ... дадаг, хүсэтэ паровозоо ... хүргандал адляар мэдэ... лоhон туладаа түрүү ... нист нимэ баатаршалга ... һан байна. Һаяхан бо... энэ ушарые отделениин ... тэлбэрилэгшэд үндэрөөр ... жэ, Геннадий Курчатова... пажда баясхалан хүргэ...

Байгша оной май ... Москвада болоhон түмэ... шадай бүхэсоюзна суг... һүүлээр Эрхүүгэй депого... шинистнууд 3200 тонноһо... шэ ашаатай поезд жол... гэһэн үүсхэл гаргаа һэ... галһаа зүүлһэн замда ... ехэ ашаатай поезд я... бэрхэтэйхэн хэрэг байга... бэшье Улаан-Үдын ... техническэ совет энэ ... салгатай хэрэгые Ге... Курчатовта найдаһан б...

Нүхэр Курчатовай ... экипаж тэрэ найдаба... һайнаар дүүргэжэ шада...

В. Худ...

ҮХИБҮҮД—ЭХЭ ОРОНДОО

Кабанскын совхозой гурбадахи отделени жэлэй түрүүшын хахадта 830 центнер мяха гүрэндэ худалдаха байһан аад, тэрэнээ 200 центнерээр үлүүлэн дүүргээ. Энэ амжалтада Творогово тосхоной найман жэлэй һургуулиинхидай оруулһан хубитань ехэ.

Багшанар Аграфена Иннокентьевна Попова, Анна Николаевна Стенькова гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг хорин долоон һурагшадай бригада үнгэрһэн саг соо 15 мянган нугаһадые тэжээжэ, 135 центнер мяха гүрэндэ тушааба.

Һурагшад мүнөө аяар 60 мянган нугаһадые ханалга, һайнтайгаар харууһалжа, жэлэй хоёрдохи хахадта 700 центнер мяха гүрэндэ тушаахые оролдожо байнхай. Тиихэдэ һурагшадай эрхимээр хүдэлжэ үйлэдбэрилһэн мяхан 840 центнер болохо байна. Энэнь бүхы отделениин түсэбэй 40 хубинь болоно.

Б. Сотнич.

Кабанск.

Улаан-Үдын 65-дахи дунда һургуулиин 10-дахи класс энэ жэлдэ дүүргэһэн эдэ басагадай баярлан хүхилдэхэнь зүб. Юуб гэхэдэ, эдэнэр коммунизм байгуулгын үргэн замда гараба ха юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (зүүн гарһаа) Галя Калашникова, Нина Хардаева, Люба Каличкина.

Д. КАПУСТИНАЙ фото.

БУРЯАД ҮНЭН

2-дохи нюур

1962 оной июлиин 25.

Хойто флодой эрэлхэг зоригто уhан сэрэгшэдтэ дээдэ хайра

Н. С. Хрущев уhан доогуур ябадаг онгосын экипажда орденууд болон медальнуудые барюулба

...ЙТО ФЛОТ, июлиин 21. (...СС). Хойто флодой да... сэрэгэй баазануудай нэ... хоёрдохи рангын капи... Л. М. Жильцовой коман... аг уhан доогуур ябадаг ...на онгосын личнэ состав... Н. С. Хрущев, Р. Я. Ма...ский, С. Г. Горшков, ... Епишев, В. А. Касато... мүнөөдэр үдын хойно уул... Энэ кораблиин экипаж ...тельствын тусхай даал...рн дүүргээд, мэнэ hаяхан ...hаа бусажа ерээ. Уhан ...уур ябадаг онгосын бүхы ...э состав—матросууд, стар...нууд, офицернүүд эрэлхэг ...г, баатаршалга гаргаа, ...алхы ехэ шадабаритай ...hанаа, эгээн лэ орёо бэр...й эрхэ байдалда уhан доо... тамархадаа, шэнэ шэнэ дайшалхы техникые бэрхэ hайнаар шудалhанаа харуулаа. Правительствын тусхай даалгабариин амжалтатайгаар дүүргэгдэhэн тухай контрадмирал А. И. Петелин Н. С. Хрущевто элидхэжэ үгөө.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указаар уhан доогуур ябадаг онгосын личнэ состав правительственна дээдэ хайраар шагнагдаhан байна.

Контрадмирал А. И. Петелиндэ, хоёрдохи рангын капитан Л. М. Жильцовто, хоёрдохи рангын инженер-капитан Р. А. Тимофеевтэ Ленинэй орденуудые, Советскэ Союзай Геройн «Алтан одон» гэжэ медальнуудые Н. С. Хрущев барюулаа. Правительствын тусхай даалгабарие дүүргэлгэдэ хабаадалсаhан уhан доогуур ябадаг онгосын бүлэг матросууд, старшинанууд болон офицернүүдтэ Ленинэй, Улаан тугай, Улаан одоной орденууд, «Габьяагай түлөө» медальнууд барюулагдаа.

Орденууд болон медальнуудые барюулhанайнгаа hүүлээр, нүхэр Н. С. Хрущев правительствын даалгабарие амжалтатайгаар дүүргэhэнтэйнь, дээдэ хайрануудта хүртэhэнтэйнь дашарамдуулан, уhан сэрэгшэдые халуунаар амаршалаа, манай совет Эхэ ороной өөрыгөө хамгаалха шадабарие бэхижүүлхэ орёо, нарин, hайн hайхан ажалдаа шэнэ амжалтануудые туйлахыень тэдэнэртэ хүсөө.

Шагнагдагшад үндэр хайрын түлөө парти, правительствада гүнзэгы баясхалан хүргөө. Эхэ оронойнгоо ямаршье захиралтые нэрэтэй солотойгоор дүүргэхээр советскэ сэрэгэй морягууд бэлэн байна гэжэ КПСС-эй Ленинскэ Центральна Комитедые, СССР-эй Министрнүүдэй Соведые, Н. С. Хрущевые өөрыень найдуулаа.

Шан барюулгын үедэ, далайн сэрэгэй баазын корабльнууд болон частьнуудай түлөөлэгшэд байлсажа, алдарта уhан сэрэгшэдые халуунаар амаршалаа.

Василий Носырев үшөө hургуулида hуража эхилхэhээ хойшо модо болон яhаар юумэ hиилэжэ эхилhэн юм. Тэрэнэй hиилэhэн үнеэн, галуун амиды шэнгеэр үзэгдэдэг.

Залуу hиилүүршэ мүнөө ямар нэгэн замбуулинтай холбоотой юумэ бүтээхые бодомжолно. Магад замбуулинай одон онгосо хэхэ гү, али түрүүшын космонавтнуудай портрет hиилэхэнь магадгүй.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Василий Носырев.

В. ЗОРКИНОЙ фото.

...ядай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

Гаража ошоhон депутадуудай орондо ...ядай АССР-эй Верховно Соведтэ hунгалта ...дэ hунгуулиин Окружной комиссинуудые баталха тухай

«Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй hунгуулиин Ду...» № 39, 40, 41 статьянуудтай зохилдуулан, БурАССР-эй ...овно Соведэй Президиум ТОГТООБО:

Буряадай АССР-эй Верховно Соведтэ hунгалта хэхэ hун...иин Окружной комиссинуудые доро дурсагдаhан ажал...й бүлгэм болон ниитын эмхинүүдэй түлөөлэгшэдhөө ба...:

УЛААН-ҮДЭ ХОТЫН ОКТЯБРЬСКА РАЙОН. hУНГУУЛИИН № 26 ОКТЯБРЬСКА ОКРУГ

hунгуулиин Окружной комиссиин түрүүлэгшэ Стужин ... Яковлевичые—мяха, hүнэй промышленностиин техни...й хүдэлмэрилэгшэдэй зүгhөө.

hунгуулиин Окружной комиссиин түрүүлэгшын орлогшо ...ревич Сергей Николаевичые — хилээмэнэй баазын ...унистическэ эхин партийна организациhаа.

hунгуулиин Окружной комиссиин секретарь Часовитина ...ина Петровнае—Заудинска мелькомбинадай заводуп...ениин хүдэлмэрилэгшэдэй зүгhөө.

hунгуулиин Окружной комиссиин гэшүүд:

Бобров Александр Петровичые—Улаан-Үдын мебельнэ ...цын профсоюзай организациhаа.

Разуваева Валентина Иосифовнае—Октябрьска пром...инадай коммунистическэ эхин партийна организациhаа.

Клементьев Лука Дмитриевичые — хилээмэнэй баа... профсоюзай организациhаа.

Кондратьева Галина Петровнае—мелькомбинадай ком...ой эхин организациhаа.

Семушева Галина Александровнае—Улаан-Үдын мебель фабрикын хабсаралгын цехэй хүдэлмэришэд болон инже...о-техническэ хүдэлмэрилэгшэд, алба хаагшадай зүгhөө.

Щербакова Таисия Михайловнае—Улаан-Үдын столово...ай трестын № 4 столовын хүдэлмэрилэгшэдэй зүгhөө.

ЗАГАРАЙН АЙМАГ. hУНГУУЛИИН № 61 ҮНЭГЭТЭЙН ОКРУГ.

hунгуулиин Окружной комиссиин түрүүлэгшэ Мурзин ...лий Семеновичые—Онохойн совхозой 3-дахи отделениин ...союзай организациhаа.

hунгуулиин Окружной комиссиин түрүүлэгшын орлогшо ...едева Александра Егоровнае—Онохойн совхозой управ...иин хүдэлмэрилэгшэдэй зүгhөө.

hунгуулиин Окружной комиссиин секретарь Гуляева ...нтина Ивановнае—Үнэгэтэйн плодоовощиин заводой хү...мэришэд болон инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд, ... хаагшадай зүгhөө.

hунгуулиин Окружной комиссиин гэшүүд:

Бочков Иннокентий Дмитриевичые—Онохойн совхозой ...мунистическэ партийна эхин организациhаа.

Кашин Николай Ананьевичые—модо бэлэдхэхэ Красный участогай хүдэлмэришэд болон инженерно-техническэ хү...мэрилэгшэд, алба хаагшадай зүгhөө.

...льгунова Акулина Федоровнае—Онохойн совхозой хү...мэришэд болон алба хаагшадай зүгhөө.

Спиридонова Надежда Ивановнае—Үнэгэтэйн совхоз...коопой хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай зүгhөө.

Угрюмов Дмитрий Ивановичые—Үнэгэтэйн плодоово...ии заводой хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай зүг...

Эрдынеев Доржи—ажалшадай депутадуудай Хүрьбын ...скэ Соведэй хүдэлмэрилэгшэдэй зүгhөө.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ А. ХАХАЛОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь Ч. ДОРЖИЕВ.

Улаан-Үдэ хото, Соведүүдэй Байшан.
1962 оной июлиин 21.

Түрэл орон доторнай

ВРАЧ ЛЁТЧИК ХОЁР АМИ НАhАНАЙНЬ ТҮЛӨӨ ТЭМСЭБЭ

СУДОВО ВИШНИ (Львовско область), (ТАСС). Самолёдой бууха газарта бухалнууд табяатай байшоо. Тиигэжэ тэндэ самолёдой буухын аргагүй байба. Яаха ёhотойб? hөөргөө ошохо гээшэ гү? Үгы, hөөргөө ошожо болохогүй. Эндэ заабол самолёдоо буулгаха хэрэгтэй. Тиигээд шуhатай ампулые шадаал hаа түргөөр больница абаашаха хэрэгтэй байгаа.

Тэндэхи намаг дээрэ бууха шиидхэбэри лётчик-коммунист Ю. Романов абаба. Мотороо хүдэлхыень болюулжархинхай. «ЯК-12» түхэлэй самолёт шабардажа унамаар намаг дээрэ буугаад, хэды секундын туршада hолжорбо. Иигэhээр ябатараа гүнзэгы намаг руу самолёдой мөөриин шаагдахада, тэрэнь эрьелдэшэбэ. Лётчигынь арай гэжэ самолёдhоо гараад, тэрэниие угтажа ябаhан хүнүүдэй урдаhаа яаралтайгаар ошобо.

Эгээл энэ үедэ врач М. Сондей гэгшэ Анна Акимовна Демчишин гэгшын ами наhые абархын түлөө больницада тэмсэжэ байгаа. Энэ эхэнэрэй ами наhанай хилгааhанай эрмэг дээрэ тогтожо байхада шуhатай ампуланууд асарагдаhан юм. Тэрэ шуhаниинь наhа бараха туйлдаа хүрэhэн хүндэ дары хэгдэжэ, ами наhаниинь абарагдаhан байна. Зүрхэнэйнь сохилхо дуулдахаяа болёод байhанаа, шуhанай хэгдэхэдэнь тэрэ эхэнэр нэгэ хэды болоод нюдэеэ хаража, мэдэрэлтэй боложо эхилhэн байна.

Үбшэлhэн А. А. Демчишин усэгэлдэр эдэгэжэ, больницаhаа гараба. Олон совет хүнүүдэй ами наhанайнь түлөө тэмсэhэн тэрэ врач энэ хүниие иигэжэ абарhан байна.

ПИОНЕРНҮҮДЭЙ БҮХЭСОЮЗНА СЛЁТ ДҮҮРЭБЭ

АРТЕК (Крымскэ область). (ТАСС). hаяхан Артентэ пионернүүдэй хоёрдохи Бүхэсоюзна слёт дүүрэбэ. Слёдой үнгэргэгдэхэ үедэ элдэб асуудалнуудаар hанамжануудаа хөөрэлдөөн, олимпиада, концертнүүд, ажалай түрүүшүүлтэй уулзалга болобо. Пионерэй эрхим отрядай түлөө үнгэргэгдэхэ Бүхэсоюзна мүрысөө эхилээ гээд слёдто хабаадаhан делегадууд бүхы пионернүүдые уряалба.

ЛЕНИНГРАД. Дэлхэйн олон ороной тугуудтай суднанууд далайн худалдаа наймаанай портдо зогсодог байна. Дошхон долгито Атлантика дээгүүр гараhан замаар ябажа, «Сьерра Маэстра» гэжэ теплоход эндэ ерээ. Мүнөө жэлэй тамаралгын эхилhээр энэ судна эгээн түрүүлэн, Ленинградай портдо Кубын туттай ерэжэ, Советскэ Союзда 8 мянга үлүүтэй тонно саахар асараа. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Ленинградай портдо ерээд байhан «Сьерра Маэстра» гэжэ теплоходой ашаан буулгагдажа байна.

ТАСС-ай фотохронико.

Унжагайруулангүй шиидхэхэ

ХАНДАГАЙ... Энэ тосхониие карта дээрэ олохогүйт. Тойроод хүжэ номин тайгын дунда оршодог юм. Эндэмнай хамта 1000 гаран хүн зон ажаhуудаг. hургуули, больница, хүүгэдэй ясли болон бусад зургаанууд—тоолохо болоо hаа, олон юм ааб даа. Теэд эндэ хүдэлжэ байhан хүдэлмэришэдэй эрилтэ хэрэгсэл хэр хангагдана гээшэб?

Хургаа даража, сэхэ рүүнь тоолохо, дурдаха болоо hаа, захаhаа абан парикмахерска, фотографи, хубсаhа хунар болон сабхи оёдог мастерскойнуудые эндэ орой олохогүйт. Эдэ мэтын зүйлнүүдые хэхэ, бүтээхын тулада 50—60 модоной газарта тусгаар ошохо ушартай болодог бшуу. Тиигэжэ ажалшад хэдэн үдэрөө үнэтэ сагаа гээхэ, хүдэлмэриhөө hаатаха баатай болонол. Энэ хэндээ хэрэгтэй хэрэг гээшэб? Иимэ байдал хэды болотор үргэлжэлхэ юм?

Манай эндэ зоной эрилтэ хэрэгсэл хангаха иимэрхүү предприятинуудые нээхыень эндэхи сельсоведтэ, леспромхозой хүтэлбэрилэгшэдтэ нэгэтэ бэшэ хандаhан гээшэбди. Теэд манай гүйлтэ хэрэгсэл хэзээ хангагдаха гээшэб? Леспромхозой хүтэлбэрилэгшэдтэ үгэ үгэебди.

В. Оноев,
Хандагай тосхоной ажаhуугша.

Чимит Цыдендамбаев

ЮРӨӨН, ЮРӨӨН МАГТАЕЫ

Зүүдэлхэжэ миhэлзэhэн
Зүйтэй хөөрхэн хүүгэдүүдэй,
Унтаан соогоо hуняаhан
Улаахан хасарта
баатарнуудай,
Сэнхир үлгынь хажуугаар
Сэхэ ябажа бү гарыт!
Түрhэн эхыень ханаажа
Түхэл шарайень
hайхашаагыт!
Эхынь сэдьхэл баясуулжа
Энхэрүү үгэ хэлытэ!
Юумын зохидхон хүүгэдээ
Юрөөн, юрөөн магтаеы!
Улаан наранаар аб адли
Унтариhаа үндыдэг
хүүгэдые,
Юрөөн, юрөөн магтаеы!
Улаан наранаар аб адли
Унтариhаа үндыдэг
хүүгэдые,
Үдэ болотор hэридэггүй
Үргэhэ нойртойхон
нүхэдтэйнь,
Шэнэ сагай үетэд гээд
Сэдьхэлдээ hанажа ябаел
даа.
Бархирха, энеэхэшье
абяаень
Баярлажа хадуусл даа!
Юрын жаахан хүүгэдые
Юрөөн, юрөөн магтаеы!
Нарай жаахан үхибүүдэй
Наадан гүйхые харахадаа,
Асаржа үгэhэн нямняаень
Альган соогоо барихадаа,
Олон бодол ерэдэг,
hайхан шүлэг түрэдэг,
Урматай жаргал зүрхэн соо
Уурхай заhаад түбхинэдэг!—
Юhэтэй, гурбатайшье
багашуулаа
Юрөөн, юрөөн, магтаеы.
Буряад баабайн аша хүбүүн
Бужагар харахан негртэй,
Урахан түрэhэн хитадтай,
Ургашан болохо монголтой,
Алтан шарахан ородтой
Альга гараа барилсаад,
Хаба золоо олонхой
Халуун түүдэг тойронод,
Сэсэгтэл гоёхон тугуудhаа
Сэнтэй баглаа суглуулаа.
Юрөөлэй hайханаар бултые
Юрөөн, юрөөн магтаеы!
Олон янзын яhатанай
Одон болоhон хүүгэдые,
Хамаг бүхы хэлэн дээр
Ханхинаса дууладаг
хүүгэдые
Гар гарhаа хүтэрэлдөөд,
Галта дайе сарадаг
Юртэмсын бүхы хүүгэдые
Юрөөн, юрөөн магтаеы!

БЭЕЫН ЭЛҮҮР—АРИГ СЭБЭРhЭЭ

Байн байтараа город болон хүдөөгэй хүн зон олон янзын мэргэжэлтэй медицинын хүдэлмэрилэгшэдөөр түйсэд хангагдадаг болохо юм. Элдэб үбшэнhөө зониие уридшалан hэргылэн хамгаалха хэмжээ ябуулганууд улам нарижуулан хүгжөөгдэхэ. Больницануудай, санаторинуудай, амаралтын гэрнүүдэй, пансионадуудай тоо улам олошоруулагдахаар хараалагдаанхай. Тэрэшэлэн үбшэн хүнүүдые аргалха эм ном түлөөhэгүйгөөр үгтэдэг болохо.

...Түрэл партиимнай Программа дотор аржыса бэлэгдэhэн эдэ мүрнүүдые уншахадаа, үнэхөөрөө баясангүй байхын аргагүй.ı. Хэдэхэн жэлэй үнгэрөөд байхада, илангаяа хүдөөгэй больницанууд үшөө ямараар хубилан хүгжэхэ гээшэб!

Гурбан жэлэй саада тээ Ставрополиин мединститут дүүргээд, би, залуу врач, эгээл түрүүшынхеэ Суулга нютагта хүдэлхөөр ерээ бэлэйб. Тэрэ үедэ эмнэлгынь пункт амбулатори соо байhан юм.

Мүнөө больницамнай тэрээндэ орходоо 3 дахин үргэдхэгдөө, тиигээд нарайлалгын тусгаар таhагтай болонхой. hаядаа эндэмнай рентген тодхогдохоhоо гадна, үбшэнтэндэ операци хэхэ тусхай таhа[illegible] нээгдэхэ юм. Эдэ бүхы хэмжээ ябуулганууд гол түлэб бэелүүлхэ хэрэгтэ совхозой дирекци, партком, сельскэ Совет бодото туhаламжа, дэмжэлгэ хододоо үзүүлдэг.

Тон түрүүн, бидэнэр, хамаг хэрэг ажалаа юунhээ эхилээбибди гэхэдэ, зоной дунда ябуулагдадаг санитарно-hэргылэмжын хүдэлмэридэ гол анхаралаа хандуулhан гээшэбди. Энэл зорилгоор эндэхи 11 жэлэй hургуули болон центральна фермэдэ санпостнууд шэнээр эмхидхэгдээ hэн. Тэрэл жэлынь улаан хэрээhэнэй кружок больницын дэргэдэ байгуулагдаа бэлэй.

Түрүүшымнай зарим тэды үрэ дүн мүнөө юун дээрэhээ харагданаб гэхэдэ, илангаяа багашуулай дунда үлэмжэ дэлгэрэнги байhан элдэб бусын үбшэ хабшан урдынхиhаа hураггүй үсөөрөө. Совет хүнэй бэеын элүүрые сахин хамгаалхын түлөө хамаг хүсэ шадал, оюун бэлигээ бүрин зорюулха гээшэ бидэнэй нангин уялга.

Саашадаа хэхэ, бүтээхэ юумэ ехэ. Сельскэ Соведэй депутат байhан тула, hунгагшадайнгаа дунда ариг сэбэр шууд сэхээр сахин hайжаруулха асуудал сесси дээрэ нэгэтэ бэшэ табиhан байнаб. Энээнэй урда тээ нютагай зон сэбэр уhаар дуталдадаг байhан юм. Энэ хэрэгтэ мүн сельскэ Соведэй сэхэ хамааралсаhанай hүүлээр лэ мүнөө үедэ ажалшад хоёр hайн худагтай болохонь. Тэрэшэлэн шэнэ түхэлэй ниитын бани, 50 хүнэй hууритай хүүгэдэй ясли энэ жэлдэ мүн лэ ашаглалгада оруулагдаха.

Зоной дунда ариг сэбэр сахиха хэрэгтэ илангаяа эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг врач Л. Загоскина, медсестранууд Н. С. Санжиева, А. Воробьева, С. Тарасова, санитарка Ф. Бобылева гэгшэдые онсолон тэмдэглэмээр. Тэдэнэр уридшалан хараалагдаhан түсэбэй ёhоор өөhэд өөhэдынгөө участогуудта гаража, санбюллетень тараадаг, hонирхоhон асуудалнуудтань тодо hонор харюу үгэдэг, хөөрэлдөө хэдэг байха юм.

Өөрымни округто 14 үрхэтэ айл бии. Бүри hаяхан «Дулаанай сагта элдэб халдабарита үбшэнhөө бэеэ яажа hэргылхэб» гэhэн асуудалаар элидхэл хээб. Тэрээндэмни олон зон хабаадалсаа.

Хүдөөгэй хүн зоной дунда санитарно-гэгээрэлэй хүдэлмэри саашадань улам hайнаар ябуулха гээшэ бидэнэй гол шэглэл болоно. Багша Абанькина, наймаашад Бадмаева, Фокина, киномеханик Рютина, hаалишан Намжилова болон бусад бидэнэй эгээл эдэбхитэй туhалагшад болонхой.

З. Смирская,
Суулгын участково больницые даагша, сельскэ Соведэй депутат.

„НАРАН ТОЛГОЙ“

Буряадай номой хэблэлэй hүүлэй үедэ гаргаhан номуудай дунда «Наран толгой» гэжэ ном бусадhаа илгарна. Шарахан гадар дээрээ хүбүүн басаган хоёрой дүрсэнүүдтэй, типографиин шэрээр үшөө анхилжа байhан энэ зохидхон номой автор Ага нютагта ажаhуудаг залуу поэт Цэдэб Жамбалов юм. Энэ нэрэтэй уншагшад үсөөн бэшэ ушарhан байха. Тэрэнэй шүлэгүүд газетэнүүд болон «Байгал» журналай хуудаhанууд дээрэ толилогдожо байдаг.

Поэдэй шэнэ номые гартаа абахадаа, «hанаа сэдьхэлымнай хангаха, баясуулха гээшэ гү, али...»—гэжэ дотороо шэбшэhэн байгаабди. Ушарынь хадаа, Жамбаловай шүлэгүүдэй үшөө ном болоодүй байхада, тэдээнтэй танилсаа hэмди. Суглуулбари соонь бодото hайн шүлэгүүдэй хажуугаар унжагай ута, поэзиин ольhогүй шүлэгүүдые оложо болохоор байгаа. Харин номыень уншаад—ехэ баясаабди. Эндэ hула шүлэгүүдынь үсөөн, hайн шүлэгүүдынь зүгөөргүй олон. Шүлэгүүдые шэлэн абаха хэрэгтэ номой редактор А. Жамбалдоржиевай яhала оролдоhые сэхэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Цэдэб Жамбалов ургажа ябаа залуу поэт. hара жэлэй үнгэрхэ бүри тэрэнэй поэтическэ хоолой улам хурсадана, мэргэжэл шадабаринь дээшэлнэ.

Ц. Жамбаловай творчествын илгаань юуб гэхэдэ, тэрэ мүнөө үеын ажалша хүн тухай, зол жаргалта ажабайдал тухай ехэнхидээ бэшэнэ. Шүлэгүүдэйнь геройнууд—хонишод, hаалишад, хүдөөгэй ажалшад. Эдээн тухай hураггүй hайнаар бэшэнэ. Харин инаг дуранда зорюулагдаhан мүрнүүдынь hулашаг болоно.

Залуу поэдэй hайн hайн шүлэгүүд дээрэ тогтожо харая. Номынь «Эхин мүрнүүд» гэжэ шүлэгөөр нээгдэнэ. Захагүй үргэн сабшалан тухай эндэ хэлэгдэнэ. Түрүүшээр хэды абиртаба, хүлэрбэшье, саашадаа хүбүүн хүн болодог, унаган хүлэг болодог гэhэншүү залуу нүхэрнай замайнгаа үргэндэ гарана.

Эгээл шамдал,
залуу поэт шүлэгүүдээ
Эхилэн бэшэдэг,
этигэжэ ядан өөртөө.
Эдир наhанай
эрмэлзэл хүсэлэй шалгалта —
Эхин мүрнүүд
энэ дэбтэр соо hүрилэгдөө.

Энэ дэбтэр соо «hүрилэгдэhэн» поэдэй эхин мүрнүүдэй нэгэн «Ошор-хүнды» гэжэ шүлэгшье үбгэн хонишоной үдэр бүриин хүшэр хүндэ ажалда зорюулагдаа.

Үужам талымнай нютаг бүхэндэ
Ушарха хүндынүүд:
Улааганта, Долоогонто,
Ута-хүнды...
Олон даа хүндынүүд!
...Харин Ошор-Хүндые нютагтам
Хараhан лэ хүн мэдэхэ.
Харганаата бэшэ, Ошор-Хүнды
гэгдэн,
Халуунаар нэрлэгдэхэ....

Мэдээжэ уран зохёолшо Жамьян Балданжабон Цэдэб Жамбаловые багаhаань уран поэзидэ дуратай болгоо гэхэдэ алдуу болохогүй юм. Тиимэhээ «Талаан бэлигтэй таби наhаяа» алхаhан багшадаа зорюулжа зүрхэнэйнгөө халуун үгэнүүдые поэт бэшээ.

...Үдэрhөө үдэртэ үбгэрхэеэ
мартахат залуужан,
Үргэн далайсата коммунизмын
ордон барилсаад,
Үүдыень татахат: «Оруулыт энэ
үбгэжөөлые?»
«Үү, Жамьянхай, орыт»—гэхэ,
номуудыетнай тэлэлсээд.
Дуулимхан агаар....
Хаанашьеб, дүтэшэг «Паровоз
хуугайлна»,
Дуулана гүт?
Таби наhанайтнай «Дабаан»
арадатнай үлэнэ.

Бодото hайн шүлэгүүдэй тоодо «Ганса үгэ», «Колхозэй хонолгын гэртэ», «Зүргэхэнүүд намайе дахуулна», «Нара буляалдаан» — «Медфельдшер Раисада» гэхэ мэтэнүүдые оруулжа болохо.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнда хоёр нюдэеэ гээhэн танкист Абараа Галсановта зорюулhан «Залиршагүй одод» гэжэ баллада бүхэ дэлхэйдэ эб найрамдал хамгаалха хэрэгтэ хубитаяа оруулна. Энэ нүхэр харахашьегүй hаа, Агын округой «Улаан Одон» колхоздо почтальоноор хүдэлжэ ябахадаа:

Баяр, уйдхарые тэнсүүлжэ
сээжэдээ багсаагаад,
Бүхы дэлхэйе арhан сүүмхэдээ
багтаагаад,
Бүрхэгтэшье, hаруулдашье
Хёрхо hонороор шэртээл —
Бата бэхи энэ хүн hүртэй!

«Талын түймэр» гэжэ поэмэhээ абтаhан бүлэгөөр бүхы зохёолой шанар тухай хэлэхэнь бэрхэтэй байна. Эндэ муу бэшэ мүрнүүд бии хэбартэй. Харин уран hайханайнгаа талаар шүлэгүүдтээ хүрэнэгүй.

Цэдэб Жамбалов шүлэгэйнгөө хэлбэридэ, ритмическэ хэмжүүр, рифмэ, аллитераци гэхэ мэтэ шанарыень hайжаруулха зүйлнүүдтэ анхаралтайгаар хандана. Олонхи ушарта рифмэ хэрэглэнэ.

Гэхэтэй хамта, поэдэй гол дутагдал юуб гэхэдэ, хурса метафора, шадамар сасуулганууд шүлэгүүдтэнь хомор байна. Тиимэhээ шүлэгүүдынь зарим ушартаа зураглал шэнги болохоёо hанана. Жэшээ болгон «Талын харгыгаар» гэhэн шүлэг хаража үзэе.

Харгымни ойртоно
Хазаарта хүлэгэй түргэндэ,
Сэдьхэлни баясана
Сэнгүүхэн нүхэрэй дүтэхэндэ,—
гээд лэ хүбүүн

харгыгаар табилуулна. Теэд энэ шүлэг соо ялагас гэhэн нэгэшье бодол гэхэ юумэ үгы. Тиимэhээ шүлэг бидэнэй сэдьхэл хүдэлгэнэгүй.

Мүн «hанаандаа яарахаш, зэмэтэйдэ бэеэ тоолон...» гэhэн шүлэг юрын зураглал болоо. Болоhон ушарые газаа талаhаа зураглаhан, ута унжагай шүлэг.

Баhа «Дүлэа басаганда», «Уляангир», «Набтаршаг хуhан хорёо түшөөд», «Сагаан талада» гэhэн шүлэгүүд hанаhанда хүрэнэгүй. Мүн «Уурхай нэгэтэй», «Шуурган дундуур» гэhэн циклнүүд, манай hанахада дутагдалтайнууд.

Цэдэб Жамбалов—бэлигтэй поэт. Тиимэhээ заагдаhан дутагдалнуудаа усадхажа, бүри эршэмтэйгээр, бэедээ эрилтэ ехэтэйгээр ажаллаг лэ гэжэ үнэн зүрхэнhөө юрөө!

Алексей Бадаев.

Рак үбшэнтэй тэмсэхэ уласхоорондын VIII конгрессто

Рак үбшэнтэй тэмсэхэ уласхоорондын VIII конгрессто хабаадагшадые Совет Социалис Республикануудай Союзай правительствын зүгһөө амаршалнаб.

Рак үбшэнтэй тэмсэхэ уласхоорондын VIII конгрессто дэлхэйн олонхи ороной эрдэмтэд түлөөлэгдөө. Энэ конгресс мүнөө үе сагай медицинын эгээн шухалын шухала, эгээн бэрхэтэйшье асуудалнуудай нэгые зүбшэн хэлсэхэ байна.

Энээниие шиидхэхын тулада эрдэмтэдэй, гансахан медигүүдэй бэшэ, харин эрдэм ухаанай бусад һалбаринуудай үргэн олон түлөөлэгшэдэй хамтын оролдолго гаргахань, ухаалхы шадабари мэргэжэлэйнгээ талаар уласхоорондын харилсаа холбоо байгуулхань илангаяа шухала болоно.

Рак үбшэнэй асуудалаар СССР-тэ научно-шэнжэлэлгэнүүдые хүгжөөхэ, эрдэм ухаанай бүхы туйлалтануудые энэ хүндэ хүшэр үбшэниие уридшалан зайсуулхын, аргалхын тулада хэрэглэхэ тухай Советскэ правительство ехэ анхарал хандуулдаг.

Уласхоорондын харилсаа холбоо байгуулха хэрэгые тусгаар удха шанартай гэжэ тоолодог байһан дээрэһээ Советскэ правительство хадаа рак үбшэнтэй тэмсэхэ талаар научно-шэнжэлэлгын эгээн лэ ехэ хүдэлмэри хэһэнэй түлөө Нэгэдэмэл Нацинуудай Организациин зүгһөө үгтэхэ уласхоорондын шангуудые бии болгохо үүсхэл гаргаа һэн. Бүхы хүн түрэлтэнэй зүгһөө угаа ехээр баяр баясхалан хүргэлгэ рак үбшэнтэй тэмсэхэ асуудал шиидхэлгэдэ элитэ ехэ үрэ дүн туйлаһан ямаршье эрдэмтэдэ гү, али бүлэг эрдэмтэдтэ дээдэ хайра боложо үгэхэ байна.

Эрдэмтэдэй амгалан ёһоной зохёохы ажал, эрдэм ухаанай болон техникын агуухэ туйлалтануудые, материальна угаа ехэ арга боломжонуудые амгалан ёһоор хэрэглэлгэ хүн түрэлтэнэй аша туһада зорюулагдаха энэ угаа ехэ энэрхы, һайн һайхан хэрэгтэ амжалта туйлаха шиидхэхы нүхэсэлнүүдэй нэгэн болоно.

Эрдэмтэд-медигүүд—рак үбшэнтэй тэмсэхэ уласхоорондын VIII конгрессто хабаадагшад, —эгээн лэ энэрхы һайн ажал хэгшэд байһан туладаа, эб найрамдалай түлөө тэмсэхэ талаар арадуудай хэжэ байһан түрүү түүхэтэ хүдэлөөнэй хажуу тээ байлсахагүй гэжэ бии лаб этигэнэб. Буу зэбсэг бүгэдэ ниитээрээ хуряахын, эб найрамдалай түлөө Москвада һаяхан болоһон Бүхэдэлхэйн конгресс арадуудай энэ хүсэл эрмэлзэлгые эли тодоор харуулһан байна.

Дэлхэйн шэнэ дайн, мүнөө үе сагай эгээн лэ ехэ һандаргахы хүсэтэй ядерна зэбсэг хэрэглэлгэ ямар ехэ заһаршагүй хохидол ушаруулхаб гэжэ эрдэмтэд хэнһээшье үлүүгээр мэдэнэ бшуу.

Эб найрамдал бэхижүүлхын, арадуудай хоорондын али бүхы харилсаа холбоо, тэрэ тоодо медицинын талаар уласхоорондын харилсаа холбоо, хүгжөөхын тулада Советскэ правительство, бүхы совет арад али бүхы юумэ хэдэг байгаа, саашадаашье хэхэ.

Рак үбшэнтэй тэмсэхэ уласхоорондын VIII конгресс, дэлхэйн эрдэмтэдэй энэ ехэ хурал рак үбшэнтэй тэмсэхэ үрэ ехэтэй хэмжээнүүдые абаха талаар эрдэмтэдэй бүхы оролдолгые нэгэдүүлхэ шухала шата мүн гэжэ этигэнэб.

Хүн түрэлтэнэй аша туһада зорюулагдаһан һайн һайхан ажал хүдэлмэридөө амжалта туйлахыетнай таанадта бүхы сээжэ зүрхэнһөө хүсэнэб.

Н. ХРУЩЕВ.

1962 оной июлиин 22.

Уралан нарижуулагшад олошорно

Жэлһээ жэл бүри ороноймнай түмэр зам элдэб янзын хүсэтэ техникээр хангагдажа, поезднууд түргэн ябадаг боложо байнхай. Энээнтэй дашарамдан, түмэр харгы дээрэхи ажал ехэтэй хүдэлмэри онь һожоруулха, үйлэдбэридэ автомат зэбсэгүүдые үргэнөөр нэбтэрүүлхэ тушаа горьтой хүдэлмэри һүүлэй үедэ Улаан-Үдын түмэр замай узелай предприятинуудаар хэгдэнэ.

Эндэ шэнэ прибор, зэбсэгүүдые табихынгаа хажуугаар бии байһануудые уралан нарижуулжа, үндэр бүтээсэтэйгөөр ашагладаг болохо хэрэгтэ ехэхэн анхарал хандуулагдана. Нэгэ иимэ жэшээ харуулая: жэлэй эхилһэнһээ хойшо түмэр замай предприятинуудай 168 хүдэлмэришэд, мастернууд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд 200-гаад уралан нарижуулгын дурадхалнуудые оруулһан байна. Эдээнэй 137-ниинь үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдэнхэй. Ажал хүдэлмэри хүнгэдхэхэһөө, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, хүдэлхэдэ зохид арга олгохоһоо гадна, ажахын ямар аша үрэ эдэ дурадхалнуудһаа олдооб гэбэл, гансахан 40 дурадхалынь жэлдээ 20 мянган түхэриг алмаха арга олгобо.

Эдэбхитэй уралан нарижуулагшад гэбэл, токарь Г. Воронцов, электростанциин начальник Ананьев, түмэршэ дархан Г. Сухарев болон бусад болоно. Илангаяа паровозно деподо уралан нарижуулгын хүдэлмэри һайнаар табигданхай.

Д. Цыренов.

Футбол

Футболоор Буряадай республикын дамжуулгын кубок абахын түлөө мүрысөөн боложо һаяхан дүүрэбэ. Хамта 12 команда хабаадалсаһан байна. Финалда «Байкал», «Электромашина» гэжэ команданууд уулзажа, шангаар тулалдабашье, 2 таймай дүүрэтэр алинииньшье тоо нээжэ шадабагүй. Нэмэгдэжэ үгтэһэн 30 минутын нааданда Байкалай футболистнар бэрхээр наадажа, 2:1 тоотойгоор нүгөөдүүлээ шүүбэ.

А. Игумнов.

Сагай улари л

Буряадай гидрометбюрогой мэдээсэһэнэй ёһоор мүнөөдэр республикадамнай үүлэтэйшэг байха, урда аймагуудаар аадар бороон орожо болохо. Баруун тээһээ һулаханаар һалхилха. Улаан-Үдэдэ үглөөгүүр 12—16, үдэрынь 26—28 градус дулаан байха.

БУРЯАД ҮНЭН

4-дэхи нюур

1962 оной июлиин 25.

Хилын саанаһаа

Эб найрамдал аршалан хамгаал гол шухала эрхэ нүхэсэл

Ядерна зэбсэг туршаха тухай СССР-эй правительствын мэдүүлгэ тухай гадаадын оронуудай хэблэл иигэжэ бэшэнэ

ЧЕХОСЛОВАКИ

ПРАГА, июлиин 23. (ТАСС). Ядерна зэбсэг туршажа үзэлгэтэй дашарамдуулан, СССР-эй правительствын хэһэн мэдүүлгэ тушаан болоһон ушар бэшэ гэжэ «Руде право» газетэ мүнөөдэр бэшэнэ. Великобританиин хабаадалгатайгаар США Номгон далай дээрэ атомна бомбонуудые хэзээ хэзээнэйхиһээ олоор тэһэлһэн байна. Хэрбээ баруун гүрэнүүдэй ядерна зэбсэг туршалгые үргэлжэлүүлээ һаань, Советскэ Союз өөрынгөө шэнэ түхэлэй ядерна зэбсэгүүдые туршажа үзэхэ баатай болохо гэжэ Советскэ правительство нэгэтэ бэшэ уридшалан һануулдаг байгаа.

СССР-эй правительство иимэ шиидхэбэри абаха баатай болоо гэжэ дэлхэйн түрүү олониитэ шэнги манай арад мэдэрнэ гээд «Руде право» газетэ мэдүүлнэ. Советскэ Союзай, дэлхэйн социалистическэ системын бусад оронуудай хүсэ шадал хадаа империалистнуудай атомна дай һүжэрөөлгэдэнь һаад ушаруулна гээшэ.

Буу зэбсэг бүгэдэ ниитээрээ, хүсэдөөр хуряаха үрэ ехэтэй алхамуудай хэгдээгүйл сагта социалис оронуудай өөрыгөө хамгаалха шадабариие бэхижүүлхэ гээшэ бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал аршалан хамгаалха гол шухала эрхэ нүхэсэл болоно.

ХИТАД

ПЕКИН, июлиин 23. (ТАСС). Ядерна зэбсэг туршажа үзэхэ тухай Советскэ правительствын шиидхэбэриие хитад арад, Хитадай эрдэмтэд һайшаан дэмжэнэ. Юуб гэхэдэ, энэ шиидхэбэри эб найрамдал хамгаалха зорилготой, арадуудай аюулгүй байдал тухай оролдолго гаргаһан ябадал болоно гэжэ Пекинэй булад хайлуулгые шэнжэлдэг институтдай профессор Лю Чжи-сян ТАСС-ай корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө мэдүүлһэн байна.

Советскэ Союзда шэнэ түхэлэй ядерна зэбсэгүүдэй туршагдахада, Советскэ Союзай болон бүхы социалистическэ лагериин хүсэ шадал улам нэмэхэ, ээрэхэг түримхэйшүүлдэ зэбсэг түгэлдэрөөр шанга сохилто үгэхэ арга тэдэндэ олгохо. Бидэнэр эб найрамдалай түлөөбди, зүгөөр тэрэнэй түлөө тэмсэхэ хэрэгтэй. Бүхы дэлхэй дээрэхи эб найрамдалай түшэг тулгуури болоһо Советскэ Союзда ядерна зэбсэгүүдые нарижуулан һайжаруулха гээшэ ядерна дай зайсуулха үрэ ехэтэй онол аргануудай нэгэн болоно гээд Лю Чжи-сян тэмдэглээ.

БОЛГАРИ

СОФИ, июлиин 23. (ТАСС). «Дайнда эсэргүүсэн, эб найрамдалай аша туһын түлөө тэмсэхэ» гэһэн гаршагтай түрүү бэшэгые Советскэ правительствын мэдүүлгэдэ зорюулан, «Работническо дело» гэжэ газетэ толилоо.

Социалис оронуудта эсэргүү дайнда США-гай
аюултайгаар бэлэдхэ
хадань, Советскэ пр
ство тэрээндэ хама
хандажа шадахагүй
Дэлхэй дээрэхи хэ
лион хүнүүд, тэрэ тоо
гариин арад, совет
нэ түхэлэй ядерна
гүүдые туршаха туха
скэ правительствын
бэриие һайшаалтайгаа
гэжэ газетэ бэшэнэ.

ИНДИ

ДЕЛИ, июлиин 23.
Ядерна зэбсэг турша
СССР-эй правительст
дүүлгын удхые Дели
гүүр гарадаг газетэнү
дэхи хуудаһануудтаа
Советскэ правите
мэдүүлгэ тухай мэдэ
ниислэлэй «Нав бхарт
«Хиндустан» гэжэ газ
иигэжэ бэшэнэ. А
атомщигуудай ябуулга
уламжалан, Советскэ
тельство харюугай
нүүдые абаха баатай
США замбуулинай дай
ядерна бомбо тэһэлж
хоорондын оршон б
бүри шахардуу шанга
бо.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Улаан-Үдын «Электромашина» заводой бүтээн гаргаһан «К-61» маркын автокран.

В. ЗОРКИНОЙ фото.

ХҮН БҮХЭНҺӨӨ ШАДАЛАЙНЬ ЗЭРГЭЭР, ХҮН БҮХЭНДЭ ХЭҺЭН АЖАЛАЙНЬ ЗЭРГЭЭР

(Эхиниинь 2-дохи нюурта)

бэридэ уялгата ёһоор, эдэбхитэйгээр хабаадуулха арга олохо шухала. «Хүн бүхэнһөө шадалайнь зэргээр, хүн бүхэндэ хэһэн ажалайнь зэргээр» гэһэн гол ёһын гуримаар социализмын үедэ үйлэдбэри болон хубаарилга бэелүүлэгдэнэ. Энэ гол ёһонһоо үндэһэлэн, В. И. Ленин социализм болон коммунизм байгуулха үедэ хүдэлмэришэн бүхэниие хэһэн ажалайнь зэргээр, ажалайнь бүтээсын зэргээр урмашуулха гэһэн тобшолол гаргаһан байха юм.

Социализмын үедэ хүнүүдые материальна талаар урмашуулга ниитын үйлэдбэриие хүгжөөхэһөө, ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэһээ гадна, социалис обществын гэшүүдэй жаргалта байдалые улам һайжаруулна. Юундэб гэхэдэ, социализмын үедэ хүнүүд һайнаар ажаллаха тумаа бүхы обществынгоо хүсэ шадалые шангадхажа, бүхы юумые элбэг дэлбэг болгожо, коммунизмда шэлжэн орол гые түргэдхэнэ ха юм. Иигэжэ хубиин аша хэрэг гээшэ ниитын хэрэгтэй тааралдана. Шэнэ байгуулалтын ушар удхань иимэл гээшэ.

Хүн бүхэндэ хэһэн ажалайнь зэргээр түлэхэ гурим ойрын хорин жэл соо ажалшадай материальна болон культурна хэрэглэмжые хангалгын гол ёһо гурим байха ёһотой. Коммунизм байгуулга хадаа материальна урмашуулгын ёһо гуримда түшэглэхэ ёһотой гэжэ ленинизм һургана. Мүнөө үедэ манайда материальна зүйлнүүд үшөөл элбэг дэлбэг болоодүй. Тиихэдэ ажал обществын бүхы гэшүүдэй ажабайдалай тон түрүүшын хэрэгсэл болоодүй байна. Лодырьнууд, хүнэй хүзүүн дээрэ хүльбэрдэг хүнүүд дайралдана. Тиимэһээ ажалай болон хэрэглэмжын хэмжээе обществын, гүрэнэй зүгһөө хинаха хэрэгтэй.

Материальна урмашуулга тухай Ленинэй заабари социализмһаа коммунизмда шэлжэн оролгын бүхы үе соо сахигдаха зэргэтэй. Хэһэн ажалай зэргээр түлэдэг материальна урмашуулгын гол ёһо үйлэдбэриие хүгжөөлгын хүсэтэ арга болоно, ажалай бүтээсые дээшэлүүлгэдэ, хүдэлмэришэдэй мэргэжэл шадабариие һайжаруулгада туһална. Тиихэһээ гадна, энэ гол ёһон хүнүүдые журамтай болгоно, ажалые бүгэдэ ниитын уялгата хэрэг болгоно. Тиигэжэ хүнүүдые ажалда коммунис ёһоор хандадаг болгон хүмүүжүүлнэ.

Материальна урмашуулгын гол ёһые наринаар сахиха тухай Ленинэй һургаал шэнэ общество байгуулха хэрэгтэ айхабтар ехэ удха шанартай. Энэ һургаалынь коммунис ёһоной экономико байгуулха шухала арга болоно. Иимэ аргые хэрэглэнгүй байха гээшэ зүб замһаа зайлаха, тэгшэдхэлгын буруу гурим баримталха ябадалда хүргэнэ. Тиин коммунизм байгуулха хэрэг буруутуулагдаха байна бшуу.

Эгээл иимэһээ партимнай материальна урмашуулгын гол ёһые эрид шууд бэелүүлнэ, ажалай түлбэридэхи тэгшэдхэлгые буруушаана. Жэшээлхэдэ, һүүлэй үедэ парти үйлэдбэриие хүгжөөхэ талаар колхозууд болон совхозуудай материальна урмашуулгые дээшэлүүлхэ тушаа ехэ хэмжээнүүдые хараалаа. Энэнь хүдөө ажахые хүгжөөхэ хэрэгтэ шухала үүргэ дүүргэнэ. Хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай салин хүлһэ гуримшуулха талаар ехэ хүдэлмэри хэгдээ. Бүхы хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай гурбанай хоёр хуби шахуунь материальна урмашуулгада тааруулагдаһан ажалай түлбэриин гуримда оруулагданхай.

Һүүлэй жэлнүүдтэ манай партиин XX, XXI съезднүүдэй заабариин үндэһөөр арадай ажахын бүхы һалбаринуудта салин хүлһэ гуримшуулха талаар нилээд ехэ хүдэлмэри хэгдээ. Элдэб ведомствэнүүдэй тогтооһон салин хүлһэнэй олон янзын гуримай орондо үйлэдбэриин һалбари бүхэндэ гүрэнэй ниитэ нэгэн гурим тогтоогдоо. Иимэ гурим хадаа ажалай түлбэридэ ушардаг элдэб янзын буруу зүйлнүүдые усадхажа, адли хэмжээнэй ажалай түлөө адли түлөөһэ түлэхэ арга бии болгоһон байна.

Коммунизм байгуулхын тулада, нэн түрүүн бүхы ажахыгаа мүнөө үеын үндэһэ һуури дээрэ шэнэдхэн байгуулха, промышленностьда болон хүдөө ажахыда ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, бүхы ажалшадай материальна байдалые улам һайжаруулха хэрэгтэй. Хүдөө ажахые саашадашье эрид шууд хүгжөөхэ гээшэ арад зоной жаргалта байдалые саашаданъ һайжаруулгада тон шухала удха шанартай.

Ажалай түлбэриин гуримые болон эрхим ажалай түлөө шан үгэлгын гуримые саашаданъ һайжаруулха, хүдэлмэриин тоогой, шанарай хиналтые шангадхаха шухала гэжэ КПСС-эй Программа соо хэлэгдэнэ. Үйлэдбэридэ болон ажалда болоһон хубилалтатай хамта материальна талаар урмашуулгын гурим ондоо болохо байна. Ажалшадые хамтаарнь материальна талаар урмашуулгые хүгжөөхэ шухала. Тиигэбэл предприятиин, колхозой, совхозой бүхы дээрээ һайнаар хүдэлмэрилхынь түлөө хүнүүд оролдохо байна бшуу. Энэ талаар арадай ажахын бүхы һалбаринуудта ажахын тоосоо нэбтэрүүлхэ гээшэ шухала хэрэг болоно.

Манай орон дотор хэһэн ажалай зэргээр түлэдэг болоһон гурим хадаа ниитын шэнэ харилсаануудые бэхижүүлнэ.

Материальна талаар урмашуулгын гол ёһон энэ хорин жэл соо наринаар сахигдаха ёһотой.

Коммунизм байгуулгын мүнөөнэй эрхэ байдалда «хүн бүхэнһөө шадабариинь зэргээр, хүн бүхэндэ хэһэн ажалайнь зэргээр» гэһэн гол ёһон материальна зүйлнүүдые хубаарилгын үндэһэ һуури болоно. Хэһэн ажалайнь зэргээр хубааха гурим хадаа хүнүүдэй материальна урмашуулгые ехэ болгоно, ажалай бүтээсые дээшэлүүлгэдэ, хүдэлмэришэдэй мэргэжэлые һайжаруулгада, үйлэдбэриин техникые хүгжөөлгэдэ туһална. Тэрэшэлэн энэ гурим хүнүүдые хүмүүжүүлгын ехэ удха шанартай.

Хэрэглэмжын зэргээр хубаарилгын гуримда шэлжэн оролго дадхаагдан, үйлэдбэриин хүсэнүүдэй хүгжэһэнэй зэргээр, хэрэгсэлэй зүйлнүүдэй элбэг дэлбэг болохын зэргээр, хүн бүхэнэй һайн дураараа, ушар ёһо мэдэржэ ажалладаг болохын зэргээр бэелүүлэгдэхэ байна.

Мүнөөшье манай орон дотор материальна болон культурна хэрэгсэлэй нилээд хубинь түлөөһэгүйгөөр хубаагдана. Энэ юуб гэхэдэ, пенси, стипенди, олон үхибүүтэй эхэнүүдтэ туһаламжа, больницануудта, үхибүүдэй эмхи зургаануудта, интернадуудта, клубуудта, библиотекэнүүдтэ, соёл культурын бусад эмхи зургаануудта гаргашалагдадаг зөөри гэхэ мэтэ болоно.

«Хүн бүхэнһөө шадалайнь зэргээр, хүн бүхэндэ хэрэглэмжын зэргээр» гэһэн коммунизмын гол ёһые хэрэг дээрэ бэелүүлхын тулада нэн түрүүндэ «хүн бүхэнһөө шадалайнь зэргээр, хүн бүхэндэ хэһэн ажалайнь зэргээр» гэһэн социализмын гол ёһые наринаар сахиха, материальна талаар урмашуулгын гуримые улам хүгжөөхэ шухала. Хэрэглэмжынь зэргээр хубаарилгын гуримда хүсэд оролго хадаа коммунис общество гол түлэб байгуулһанай һүүлээр лэ бэелүүлэгдэжэ болохо гэжэ КПСС-эй Программа соо хэлэгдэнэ.

Арад ниитын дунда коммунис ажалай гол ёһые нэбтэрүүлхын тулада хүмүүжүүлгын хүдэлмэри хэхэ хэрэгтэй.

«Коммунис гол ёһодо шэлжэн орожо болохо. Зүгөөр материально-техническэ үндэһэ һуури байгуулхаһаа, хүнүүдэй ушар ёһо мэдэхэ ябадалай дээдэ хэмжээндэ хүрэхэһөө, социализмын гол ёһонуудай өөрынгөө түрүү арга боломжонуудые хүсэд хүгжөөжэ, эсэстэнь хүрэтэр бэелүүлхэһээ урид шэлжэн орожо болохогүй. Коммунис ниитын харилсаануудта орохо тула социалис харилсаануудые хүгжөөхэ, һайжаруулха замһаа ондоо зам байхагүй» гэжэ нүхэр Н. С. Хрущев КПСС-эй XXII съезд дээрэ хэлээ һэн.

Б. ОЧИРОВ.

Хани барисаанай барил

ДЖАКАРТА, июлиин 22. ТАСС-ай корреспондентнүүд Б. Иванов, Л. Егоров иигэжэ дамжуулна: Зуу мянга гаран хүнэй һууритай шэнэ стадиондо үсэгэлдэр анха түрүүнээ хүн зон олооро сугларба. Советскэ проектээр, совет мэргэжэлтэдэй туһаламжаар баригдаһан угаа ехэ спортивна түхеэрэлгые нээлгын баярай ёһолол Азиин арадуудай дүрбэн янзын зугаа наадаар эхилһэн байна. Индонезиин президент Сукарно, президентын уряалаар Индонезидэ ерэһэн СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын Нэгэдэхи орлогшо А. И. Микоян баярай ёһолол дээрэ байлсаа.

Индонезиин ниитын хүдэлмэриин болон энергетикын министр Супрайоги үгэ хэлэжэ, Джакартахи шэнэ стадионой техническэ мэдээнүүд тухай, Советскэ Союзай үзүүлһэн ехэ туһаламжа тухай хөөрөө. Тэрэнэй һүүлээр сугларагшадай зүгһөө халуунаар угтагдан, А. И. Микоян үгэ хэлэбэ.

Гайхамшагта түхеэрэлгын нээгдэһэнтэй дашарамдуулан, Советскэ Союзай арадуудай, Советскэ правительствын, нүхэр Хрущевой болон нүхэр Брежневэй зүгһөө А. И. Микоян халуун амаршалга хүргөөд, иигэжэ хэлээ. Азиин оронуудай эдир залуу хүбүүд, басагадай бүри һаяар спортивна нааданда суглархаяа байһан эрхим һайн стадионой Джакартада байгуулагдаһаниинь бүхы Азида уласхоорондын удха шанартай.

Голландиин колонизаторнуудай дарлалтаһаа Баруун Ирианиие сүлөөлхын түлөө тэмсэжэ байһан Индонезиин арадта совет арадай угаа ехэ талархалтайгаар хандадаг тухай А. И. Микоян саашань хэлээ. Баруун Ирианиие Индонезитэй заабол нэгэдүүлхэ, газар нютагайнгаа энэ хубида Голландиин колониальна дарлалтые усадхаха тухай Индонезиин арадай болон правительствын хуулита эрилтые Советскэ Союз дэмжэдэг байгаа, дэмжэнэшье гэжэ энэ оной февральда Советскэ правительствын мэдүүлһэн тухай тэрэ һануулаа. Индонезиин арад, тэрэнэй правительство Баруун Ирианиие энэ жэлдэ сүлөөлхэ гэжэ хүсэд шиидэнхэй, тэдэнэр Голландиин хүсэнүүдтэ орходоо һураггүй булюу, мүнөө үеын буу зэбсэгээр хангагдаһан бүхы түрэлэй сэрэгүүдтэй гэжэ А. И. Микоян мэдүүлээ.

Советскэ Союз Индонезн хоёрой хоорондо экономическа харилсаа холбоон, худалдаа наймаан али алиндаа ашагтай туһатайгаар, тааруу һайнаар хүгжэжэ байна гээд А. И. Микоян үргэлжэлүүлэн хэлээ. Хэрбээ буу зэбсэг яаралтайгаар түхеэрэлгын, сэрэгэй ээрхэг түримхэй бүлэглэлнүүдэй, энэ политикаһаа уламжалан гарадаг термоядерна дайнай аюулай һаад ушаруулдаггүй байгаа һаань, уласхоорондын экономическа харилсаа холбоон бүри амжалтатайгаар, бүри үрэ ехэтэйгээр хүгжэхэ һэн гэжэ А. И. Микоян заагаа.

Буу зэбсэг бүгэдэ ниитээрээ хуряахын, эб найрамдалай түлөө Москвада һаяхан боложо дүүрэһэн Бүхэдэлхэйн к
сэй дүнгүүдые тэмдэгл
Индонезиин делегациин
далсажа, ехэ туһа
оруулалсаһые А. И.
зааһан байна. Импер
болон колониализмда
сэн, буу зэбсэг ху
ядерна зэбсэг хорихы
эрид шангаар тэмсэд
нуудай дунда Инд
Республика, эб найра
түлөө мэдээжэ тэмсэл
зидент Сукарно элитэ
ээлнэ гэжэ А. И. Мик
солон тэмдэглээ.

Индонезиин болон С
Союзай арадуудые хо
бата бэхи хани бари
хүндэлэлдэ, бүхы дэлх
рэхи эб найрамдалай, х
рисаанай хүндэлэлдэ
лан, үгынгөө түгэсхэлд
Микоян юрөөл табяа.

Удаань президент С
үгэ хэлээ. Джакартада
даһан стадион хоёр
хоорондохи харилсаа
ной үрэ мүн гэжэ тэрэ
Индонезидэ һайн һайх
туһаламжа үзүүлһэн С
Союзда, совет мэргэж
президент баясхалан х

Түгэсхэлдэнь сэрэгэй
болоо, спортсменүүд ө
гөө шадабаринуудые
лаа.

***

БАНДУНГ, июлии
(ТАСС). Хани ёһоор И
зидэ айлшалжа ошоод
СССР-эй Министрнүүд
ведэй Түрүүлэгшын Н
орлогшо А. И. Микоян
тойнь танилсалгаяа ү
лүүлһээр.

Министр Прийоно, со
шэн сайд Н. А. Михайл
шэдтэй хамта А. И.
үсэгэлдэр үглөөгүүр Д
карта городто ошоо. Эн
дой түүхэ Индонезиин
сүлөөрэлгын тэмсэлэй
та заншалнуудтай хол

Централъна Явын г
торай орлогшо Суйо
7-дохи сэрэгэй округо
бай начальник полковн
нудзу болон бусад тус
шаалта хүнүүд советск
Индонезиин тугуудаар
шэмэглэгдэһэн аэродро
А. И. Микояниие угтаа
айлшад Джокьякарта г
хараа. Ойро зуура
найнгаа һүүлээр А. И.
Бандунг орохоёо ниидэ

Баруун Явын губ
Машуци, Бандунгын
Кусума, городой муни
тедэй тусхай тушаа
нүүд, сэрэгэй засага
түлөөлэгшэд Бандунгы
дром дээрэ совет айл
угтаа.

Редакторай ор
М. Н. НИМ

Манай адрес, телефону

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26.
ФОНЫ РЕДАКЦИИ: редактора — 46-32, зам. редакто
32-74, ответ. секретаря — 27-37, отделов партийной жи
пропаганды — 24-74, сельского хозяйства и советского с
тельства — 47-59, промышленности, транспорта, информа
35-14, культуры, литературы и искусства — 34-05,
и рабселькоров — 40-49, отдел переводов и коррект
— 35-95, бухгалтерия — 37- 32. Для междугоро
переговоров — 16.

Гор. Улан-Удэ, типография Министерства куль
Бурятской АССР.

Н00933. Зак. № 339